

Analogi 3 /2002

Ortodoksinen seurakuntalehti

TAMPEREEN, TURUN JA HÄMEENLINNAN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT / 6.9.2002

Ikonimaalauksen
opettaja
PASI-MIKAEL
HUOVINEN
innostaa
oppilaitaan
taiteelliseen
kilvoitukseen ja
pitkäjänteiseen
harrastamiseen.

KIRKKAAT, PUHTAAT VÄRIT

Hämeenlinnassa ja Forssassa ikonimaalausta opettava *Pasi-Mikael Huovinen* sai taiteellisen herätyksensä kaukana Kainuussa syntymäkaupunkinsa kansalaisopiston ikonimaalauspiirissä. Vierailu ikonien äärellä muutti hänen elämänsä suunnan:

- Minun piti mennä vain katselemaan, mutta ensi kosketus ikonien maalaamiseen valloitti minut. Silloin tiesin, että tämä on minun lajini! Ja välittömästi sillä ensimmäisellä kerralla ostin kaikki värit ja tarpeelliset työvälineet.

Innostukseni oli niin valtavaa, että rupesin heti maalaamaan.

TAITEELLINEN HERÄTYS

Huovinen on 30-vuotias, syntyjään Kuhmon Rimmin kylältä läheltä Venäjän rajaa. Hänen vanhempansa ovat rajan takaa Repolasta. Innostus ikoneihin ei syntynyt aivan sattumalta, sillä jo kotonaan hän oli tottunut katselemaan ikoneja:

- Ikonien maailma oli mystinen, niiden maailma kiehtoi minua tavattomasti.

Vuonna 1986 Kuhmon kansalaisopistosta saatu kipinä johti Pasi-Mikaelin maalaamaan ikoneja myös kotonaan omaan näkemykseensä luottaen. Hän maalasi silloin alussa yhden ikonin viikossa. Viidentoista vuoden aikana Pasi-Mikaelin käsistä on syntynyt lähes kolmesataa ikonia. Niitä on museoissa ja erilaisissa kokoelmissa sekä yksityisten ihmisten omistuksessa kotimaan lisäksi

Yhdysvalloissa, Tšekissä ja jopa Afrikassa asti Tansaniassa.

Alkukokemustaan ikonien parissa Pasi-Mikael kuvaa taiteelliseksi herätykseksi. Siihen oli vaikuttamassa tiivis osallistuminen ortodoksiin jumalanpalveluksiin. Alun perin hänet oli kastettu luterilaiseksi, ja kirkkoon hän liittyi 1980-luvun lopulla, pari vuotta ikonien maailman löytymisen jälkeen. Aikansa kokemusta kansalaisopistossa hankittuaan hän halusi lähteä opiskelemaan Valamon kansanopistoon kirkkotaiteen linjalle:

- Se oli minulle aivan pakkomielle, minun oli päästävä sinne... Tunsin, että tämä on sitä, mitä haluan tehdä – ja vaikka koko elämäni!

Mutta aina löytyy järkeviä aikuisia, jotka tahtovat toppuutella innosta heh-

(jatkuu sivulla 4)

TÄSSÄ NUMEROSSA

Arkkipiispan ulkopoliittinen kolumni	5
Vastuu kirkkomme tulevaisuudesta	6
Edesmenneitten muisteluperinne	8
Vasojärven luostarin tukeminen	9
Turun synagoga	16
Muistojuhlat Karjalassa	21
Muistoja kristinoppileiriltä	22

**Koheneeko
Hämeenlinnan
kirkon ulkoasu?
19-20**

3 / 2002

Analogi

3. vuosikerta

1	KIRKKAAT, PUHTAAT VÄRIT
2	Pääkirjoitus
	MUUTTUMISLEIKKI
3	TYTTÄRESTÄ SISAREKSI
	Metropoliitta Ambrosius
	SANOUDUMME IRTI VÄLIVALLASTA
5	Arkkipiispa Leo
	ULKOPOLIITTINEN KOLUMNI
6-7	Kari M. Ranttilä
	VASTUU KIRKKOMME
	TULEVAISUUDESTA
8-9	Isä Heikki Honkamäki
	VAINAJIEN MUISTELUPERINNE
9	ESKO LAPPALAINEN
	TAMPEREELLA TUETAAN VASOJÄRJEN
	LUOSTARIN RAKENTAMISTA
10-13	TAMPERE
13-15	TURKU
16-17	HÄMEENLINNA
19-20	Leena Honkamäki
	HÄMEENLINNAN KIRKKO
	40 VUOTTA
21	Antonina Sosunov-Perälä
	ARVOKKAAT MUISTOJUHLAT
	KARJALASSA
	Seppo Järvinen
	KIRKASTUNEET VEISUT
22	Maria Hokkinen
	KRISTINOPPILEIRI KOKOSI
	NUORET YHTEEN
23	RADIOPALVELUKSET JA HARTAUDET
24	PIISPA ALEKSI KARPIN
	(venäjäksi)

Muuttumisleikki tyttärestä sisareksi?

KIRKKOMME KESÄN suuri muodonmuutos tapahtui **KP arkkipiispa Leon** heinäkuisen Venäjän-matkan tuloksena. Venäjän ortodoksinen kirkko alkaa kutsua kirkkoamme sisarkirkkokseen (ts. *rakkaaksi sisarkirkokseen*, mikä viestii hieman muuta kuin pelkkä ”sisarkirkko”) sen sijaan, että se on pitänyt Suomen ortodoksista kirkkoa yli kahdeksankymmentä vuotta pelkkänä ”tyttärenään”. Vaikka muutos on kosmeettinen, olemme jälleen tulleet siinäkin tekemisiin entisen suurvallan kirkon ulkopoliittisen ajattelun kanssa. Eräs sen valtopoliittisista tavoitteista oli perustaa Moskovan patriarkaatin alainen Skandinavian hiippakunta, mikä ajatus on nyt toistaiseksi hyllytetty. Näillä eri pyrkimyksillä luodaan kuitenkin mielikuvia siitä, kuka oikeasti johtaa ja keiden tulisi totella.

Tästä huolimatta Venäjän kirkon mahdollinen murros suhtautumisessa kirkkoomme on luettava selvästi uuden arkkipiispanne voitoksi ja sulaksi hänen hattuunsa (lue: mitraansa). Parempaa alkua KP arkkipiispa Leon viranhoidolle tuskin voisi kuvitella. Sillanrakentaminen idän ja lännen välille on ollut perinteistä suomalaista arkipolitiikkaa, ja nyt se on astunut osaksi myös Suomen ortodoksinen kirkon ulkosuhteita ja niiden mallikasta hoitamista. Nyt on syytä odottaa, että itä ja länsi voivat vastaisuudessa kohdata rauhassa juuri Suomessa.

TOISAALTA, KUN ON seurannut Venäjän kirkon Suomi-suhteiden kehitystä viime vuosien aikana, on ilmeistä, että suosimalla nimenomaan Suomen luterilaista kirkkoa ja solmimalla siihen huomattavan lämpimät suhteet Moskova on ottanut etäisyyttä emeritusarkkipiispanne Johanneksen aiempaan ulkosuhteiden hoitoon. Muistamme hyvin Viron kirkkokiistan ja sen eri vaiheet, joissa Konstantinopoli ja Moskova pääsivät ottamaan toisistaan mittaa. Joka tapauksessa on selvää, että Moskovan kirkkopoliittikka on luonteeltaan ekspansiivista. Se tavoittelee johtoasemaa muihin ortodoksisiin sisarkirkkoihin nähden. Se pyrkii myös arvostuksessa tasoihin Vatikaanin kanssa. Siksi Moskovan patriarkaatin muuttuvia suhdanteita tulee tarkastella osana sen laajempaa kirkollista valtopolitiikkaa. Ystävälliset suhteet ja niissä tapahtuvat heilahdukset ovat nekin aina osa strategiaa, jonka avulla Moskova haluaa muuttaa ulkopoliittista kirkollista asemaansa itselleen edulliseksi.

TÄSSÄ SUOMEN-ASIASSA on myös eräs tarkennusta vaativa kohta. PSHV ry:n järjestöjulkaisu Aamun Koitto kirjoittaa (n:o 14, s. 13) kieli keskellä suuta, että kirkkojemme yhteisen historian valossa ”siirtymä tytärkirkosta sisarkirkoksi on merkittävä”. Tässä ajatuksessa on jotakin vikaa. Onhan kirkkomme ollut yli kahdeksankymmentä vuotta autonominen, Konstantinopolin alainen arkkhiippakunta, ja vaikka meillä onkin historialliset juuremme Venäjän puolella, ei meidän tulisi ulkomaisissa yhteyksissämme kovin helposti hyväksyä sitä ylemmyyden ja armollisuuden osoitusta, että jokin ikään kuin ylempi taho alkaa kutsua meitä kirkkopoliittisten suhdanteiden myötäaallokossa ”tyttäreksen” tai ”sisarkirkokseen” vain sen mukaan, mitä se itse sattuu asiasta ajattelemaan. Meidän ei tule myydä halvalla kirkollista statustamme edes mielikuvien ja niistä tiedottamisen osalta, saati sitten arkireaalisen todellisuuden kannalta. Ja juuri julkisuudessa ja tiedotusvälineissä itse viljelemistämme mielikuvista tässäkin on perimmiltään kysymys. Annammeko siis toisten määrittellä meidät, vai tartummeko jokaiseen meitä määrittävään ulkopoliittiseen lausumaan se mielessä, että ainoastaan meillä itsellämme on oikeus kertoa maailmalle, mitä me todella olemme? Lyhyesti asia ilmaistaan puhumalla terveestä kirkollisesta ja teologisesta identiteetistä.

MITEN SIIS ON, onko kirkkomme virallisessa ja epävirallisessa asiainhoidossa Venäjän ortodoksinen kirkko tästä lähtien edelleen ”(entinen) äitikirkkomme” vai onko sekin nyt meidän kannaltamme (vain) (rakas) ”sisarkirkkomme”? Miten omat mielikuvamme mukautuvat uuteen tilanteeseen, siis sikäli kuin kirkollisessa arvostuksessamme on todella jotakin aitoa kehitystä jo tapahtunut?

Kari M. Ranttilä

8.9. Jumalan synnyttäjän neitseen Marian syntymä
1. Moos. 28:10-17, Hes. 43:27-44:4, San. 9:1-11, Luuk. 1:39-49,56, Gal. 6:11-18, Joh. 3:13-17, Fil. 2:5-11, Luuk. 10:38-42, 11:27-28

14.9. Kunniallisen ja eläväksi tekevän ristin ylentäminen
2. Moos. 15:22-16:1, San. 3:11-18, Jes. 60:11-16, Joh. 12:28-36, 1. Kor. 1:18-24, Joh. 19:6-11a, 13-20,25-28a,30-35a

22.9. Kahdeksastoista helluntainjälkeinen sunn.
Joh. 20:1-10, 2. Kor. 9:6-11, Luuk. 5:1-11

29.9. Yhdeksästoista helluntainjälkeinen sunn.
Joh. 20:11-18, 2. Kor. 11:31-12:9, Luuk. 6:31-36

1.10. Jumalan synnyttäjän suojeleminen (Pokrova)
1. Moos. 28:10-17, Hes. 43:27-44:4, San. 9:1-11, Luuk. 1:39-49,56, Hepr. 9:1-7, Luuk. 10:38-42, 11:27-28, Ap. t. 9:10-19a, Luuk. 10:16-21

6.10. Kahdeskymmenes helluntainjälkeinen sunn.
Joh. 20:19-31, Gal. 1:11-19, Luuk. 7:11-16, 1. Kor. 4:9-16, Joh. 20:19-31

13.10. Nikean VII ekum. kirkolliskokouksen 350 isää
Joh. 21:1-14, Tit. 3:8-15, Luuk. 8:5-15

20.10. Kahdeskymmenes-toinen hell.jälk. sunnuntai
Joh. 21:15-25, Gal. 6:11-18, Luuk. 8:27-39

27.10. Kahdeskymmenes-kolmas hell.jälk. sunn.
Matt. 28:16-20, Ef. 2:4-10, Luuk. 8:41-56

3.11. Kahdeskymmenes-neljäs hell.jälk. sunnuntai
Mark. 16:1-8, Ef. 2:14-22, Luuk. 16:19-31

10.11. Kahdeskymmenes-viides hell.jälk. sunn.
Mark. 16:9-20, Ef. 4:1-6, Luuk. 10:25-37

Metropoliitta Ambrosius

Sanoudumme irti väkivallasta

OLETKO KOSKAAN tullut ajatelleeksi, mitä yhteistä on omalla kirkollamme juutalaisuuden ja islamin kanssa? Itse asiassa paljonkin.

Tätä kysymystä on syytä tarkemmin pohtia, koska uskonnoillamme on yhteiset historialliset juuret. Meillä on sama ”Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala”. Lähi-idän terrori ja sota tekevät aiheen erityisen kipeäksi ja ajankohtaiseksi jokaiselle kristitylle.

Juutalaisuuteen meitä yhdistää Vanha testamentti ja siihen liittyen koko Kristuksen odotus. Psalmien kirja on meidänkin keskeinen jumalanpalveluskirjamme. Ehto- ja aamupalveluksemme sisältö vie meidät Jeesuksen omaan ja sen ajan yhteisölliseen rukoukseen ja ylistykseen.

Islamilaisuus taas on ammentanut paljon sisältöä ja menoja juutalaisuudesta ja kristinuskosta. Pelkistetyksi voisi väittää, että se syntyi näiden uskontojen ”takapihalla”. Profeetta Muhammedin kokemat ilmestykset alkoivat vuonna 610, mistä lähtien islam muotoutui vähitellen omaksi kirjauskonnokseen.

Julkisesta sanasta tai matkalta Lähi-itään olemme voineet havaita islamilaiselle hartaudelle tyypillisiä piirteitä. Niitä ovat esimerkiksi päivittäinen rukous maahankumarruksineen, paastoperinne ja pyhiinvaellukset Mekkaan. Muslimien odotetaan rukoilevan viisi kertaa päivässä. Päivän jaksottaminen jumalanpalvelusten mukaan on meillemkin yhtä tuttua luostareista. Rukous moskeijassa on paljolti Koraanin resitointia. Sen säännöllinen rytmi välittää hengellisen ja esteettisen elämyksen. Soittimia ei käytetä. Rukoukseen ovat perinteisesti kuuluneet kumarrukset maahan. Myös rukousnauhan käyttö on yleistä. Vaikka suitsuketta ei normaalisti käytetä, sitä poltetaan suuremmissa juhlissa. Meilläkin muslimit ottavat esimerkiksi ramadan-paaston vakavasti ruumiin ja mielen harjoituksena. Heille se merkitsee täyspaastoa valoisana aikana.

Maahankumarrukset kuuluvat myös ortodoksiseen rukoukseen, erityisesti suuren paaston aikaan. Täyspaastoa meillä taas ei normaalisti ole muulloin kuin aamulla ennen ehtoollista ja lisäksi muutamana harvana kirkkovuoden päivänä.

Kristittyinä kunnioitamme toisiakin uskontoja, koska niihin sisältyy kaipausta elävän Jumalan puoleen, rakkautta totuuteen ja pyhyteen. Erityisellä tavalla tämä koskee suhdettamme näihin Lähi-idän kahteen yksijumalaiseen uskontoon.

Pitkä historia keskinäisessä vuorovaikutuksessa ei ole ollut millekään osapuolelle helppoa. Myös tähän päivänä tarvitsemme ponnistelua toistemme kunnioituksessa, silloinkin kun poliittiset suhdanteet ovat epäsuotuisia ja uskontoa helposti käytetään vallan välikappaleena.

Suomalaisina kristittyinä sanoudumme kaikissa olosuhteissa irti väkivallasta. Puolustamme samalla tavoin kummannin, sekä israelilaisten että palestiinalaisten, oikeutta omaehtoiseen elämään ja myös omaan valtioon.

Tampereen ja Hämeenlinnan lastenleiri kesäkuussa 2002. Lisää leiriasiaa sivuilla 22-23.

(jatkuu etusivulta)

kuvaa nuorta ryhtymästä taiteilijan usein niin kivikkoiselle uralle:

- Olin silloin vielä peruskoulussa ja sanoin koulun opinnohjaajalle, että olen päättänyt lähteä kirkkotaiteen linjalle Valamoon. Hän tyrmäsi sen välittömästi: "Sillä ei ole mitään tulevaisuutta! Sinun valinnallasi ei elä!"

Mutta kuten arvata saattaa, nuori Pasi-Mikael piti oman päänsä ja lähti Valamoon oppimaan. Silloin alussa hän halusi omistautua vain ikonien maalaamiseen. Kun hän pohtii silloin kokemaansa viehtymystä ikoneihin, niissä kuvattut tapahtumat ja pyhät ihmiset nousevat päällimmäisiksi:

- Ollisikohan se juuri ikonien kuvamaailma, mikä minut veti ikonitaiteen pariin! Ehkä siinä oli myös johdatusta, mutta joka tapauksessa jokin loksahdi kerralla paikoilleen. Pyhien ihmisten elämä alkoi kiehtoa minua, ja ikonien kautta saatoin elää mielessäni pyhien elämää ja kuvitella, minkälaista se oli ollut. Siten pääsin sisälle pyhiin tapahtumiin ja ikonien erityislaatuihin maailman.

KERAMIikka JA GRAFIikka

Myöhemmin ikonien lisäksi muunlainenkin taiteellinen toiminta alkoi kiinnostaa. Taiteellisen työskentelynsä laajetessa hän on maalannut öljyväreitä ja tehnyt grafiikanlehtiä. Ja yllättävää kyllä, virallisen koulutuksensa hän on saanut artesaaniksi, savenvälajaksi. Myös näistä aiheista, keramiikasta ja grafiikasta, hän on pitänyt useita yksityisiä ja yhteisiä näyttelyjä toisten taiteilijoiden kanssa. Myös kolmessa kutsunäyttelyssä Pasi-Mikaelin töitä on ollut esillä.

- Jossakin vaiheessa keramiikka tuli kuvaan mukaan. Ajattelin, että opiskelen sitäkin sitten, voihan siinä sivussa tehdä jotakin muutakin. Tämä johti työskentelyssäni jonkinlaiseen välikauteen, jolloin ikonimaalaus jäi vähemmälle keramiikan saadessa enemmän tilaa. Minussa heräsi haave siitä, että voisin olla myös maallisen taiteen tekijä.

Taitelijahaaveistaan huolimatta Pasi-Mikael sanoo, ettei hän ole koskaan painottanut työssään taloudellista menestystä. Ikonitaiteilijaksi ryhtyminen Suomessa on ylipäänsä hullun ajatus, vaikka jossakin Kreikassa ja Venäjällä se olisi-kin taloudellisesti mahdollista. Suomes-

sa menestyneet maalarit ovat olleet alan-
sa todellisia huippuja:

- Jotakin täytyy taiteilijankin tehdä elantonsa turvaamiseksi, ja minun tapauksessani se on ollut opetustoimi.

OPETTAJANA JA INNOSTAJANA

Viimeisin näyttely onkin valmistettu yhdessä hämeenlinnalaisten maalausoppilaiden kanssa. Opettamistaan hän kuvaa pitkäjänteisyyteen totuttamiseksi:

- Opettajan ei tietenkään pidä verrata omia töitään oppilaiden töihin. Oppi-

las käyttää niukempaa väriasteikkoa, ja jos oppilas on vasta-alkaja, hän noudattaa melko kirjaimellisesti saamia ohjeita. Kun itse maalaan, voin käyttää perinteen puitteissa jotakin muutakin väriä, jos niin tahdon. Vasta-alkajan maalausviiva on myös toisen näköistä kuin pidemmälle ehtineellä.

- Kun uusi oppilas tulee piiriin, hän on hyvin innostunut maalaamaan työtään. Maalaaminen voi vaikuttaa helpolta, kun näytän, kuinka se tapahtuu, mutta itse tehtäessä se saattaa pian tuntua vaikealta. Opettajana koen, että minun täytyisi jotenkin saada oppilaille selitettyä, että kyllä hänkin oppii sen tekemään, kunhan jaksaa vain maala-
ta ja yrittää. Taito ei synny yhtäkkiä, kyseessä on pitkä oppimisen prosessi. Ikonimaalaus on jatkuvaa harjoittelua ja kilvoittelua, niin kuin se on maallisenkin taiteen oppimisessa.

Omaa maalaustekniikkaansa Huovinen sanoo kreikkalaiseksi. Hän tunnistaa käyttävänsä kirkkaita, voimakkaita värejä:

- Nyt viime aikoina minä olen käyttänyt kreikkalaista maalaustekniikkaa. Se ei ole Suomessa kovin yleistä, täällä käytetään venäläistä maalaustyyliä. Kreikkalaisessa tyyliässä on voimakkaat värin vaihtelut, tummasta vaaleaan, ja

siinä käytetään jyrkkiä väripintoja ja geometrisiä muotoja, esimerkiksi vaatteiden vaalenmuksissa. Venäläiset vaalentavat vaatteet pehmeästi niin, ettei niihin jää rajoja. Kreikkalaiset eivät häivyttä viivaa vaan se jää näkyviin. Valon voimakkuuksilla on maalauksisani keskeinen sija.

Pasi-Mikael toteaa vielä omasta työskentelystään, että parin viime vuoden ajan hänellä on ollut niin paljon opetustunteja, ettei ole jaksanut juuri muuta tehdä. Teoksiaan hän myy suoraan näyttelyistä, kun sana niistä leviää. Hän tekee ikoneita myös tilauksesta.

HENGELLISEN MIETISKELYÄ

Ikonien maalaaminen, rukous ja teologia liittyvät tiiviisti toisiinsa. Vaikka Pasi-Mikael toteaa, ettei hän munkkien tapaan maalaa luostarin yksinäisyydessä ikoneita, niin siviilimaalarina hän on sekä taiteilija kuin myös ikonitaiteilija:

- En tiedä, maalaanko ikonia rukouksessa. Kuitenkin olen monta kertaa huomannut maalaamaan ruvetessani, että sukellan upoksiin maalaamani ikonin maailmaan. Olen tavallaan kuin pilvessä, se on eräänlaista meditaatiota. Onko se sitten hiljaista rukousta, vai mitä se on? Mietiskelyä, pohdintaa?

- Voin hyvinkin paljon pohtia maalaamaani aiheita, sen eri vaihtoehtoja ja mitä kuvia olen siitä työstä nähnyt. Samalla pohdin ikonin hengellistä taustaa, mitä se merkitsee minulle tai miten voisin kuvata sitä vielä paremmin. Silloin taas joudun miettimään tekniikkaa, sitä millä tavoin saan näkemyseni toteutettua.

IKONIMAALAU S UUDISTUU

Pasi-Mikael muuttuu mieteliäksi poh-
tiessaan, miten hän voisi uudistaa perinteistä ikonitaidetta:

- Maalatessani ajattelen, että jatkan alkuperäisen kuvan hengellistä siirtämistä. Haluan täydellisesti noudattaa alkuperäistä kuvaa ja mallia. Minä en lisää siihen omiani. Siinä olen ehdoton. En halua välttämättä ruveta muuttamaan mitään. Pysyn vanhoissa traditioissa ja kaavoissa. Samalla kuitenkin ajattelen, että ikonimaalaus voi uudistua koko ajan, mitä se tekeekin. Uudistuminen voi tapahtua värien muuttumisena tai kuvioiden ja vanhojen sommitelmien pohjalta tehtyjen kuva-
aiheiden uutena tulemisena, kuten Pet-

ros Sasaki aikanaan teki, kuitenkin pysyen tiukasti kiinni vanhassa perinteessä.

Tyyliinsä kuuluvaa värien kylläisyyttä ja kirkkautta Huovinen levittäisi laajemmallinkin:

- Värien osalta haluaisin vaikuttaa siihen, että käyttöön otettaisiin uusia, kirkkaita ja voimakkaita värejä. Ei mitään synkkiä, ruskeita värejä. Monet ihmiset ajattelevat, että vanhat tummat ikonit ovat niitä parhaimpia ikoneita. Siis ne käytössä tummuneet ikonit, jotka ovat alkuaan olleet väreiltään kirkkaita. Ja kun nähdään uusia väreiltään puhtaita ikoneita, tyrmätään ne ja sanotaan, ettei tällaisia voi olla.

- Ikonin kirkkaus ei välttämättä ole samaa kuin että se olisi tehty vaalein värein. Siihen vaikuttaa värien puhtaus, siis se, että ne eivät ole sameita. Myös ikonien muotokielen tulisi heijastaa omaa aikaansa. Toisaalta ikonien maalaamisen perinteitä ei niin vain muuteta. Muotokieltä olisi tietenkin mahdollista muuttaa, mutta silloin on vaarana, että ikonin hengellinen sanoma kärsii. Erilaisia kuva-aiheita voi kyllä kuvata ikonimaisesti, mutta silloin ne ovat jotakin muuta, esimerkiksi maalista taidetta.

OPETTAJA KUUNTELEE SIELUNELÄMÄÄ

Pasi-Mikael huokaa lopuksi, että voisi tulevaisuudessakin opettaa uusille innokkaille oppilaille ikonimaalausta. Hän toivoo voivansa siirtää omaa vähäistä osaamistaan muille ja muiden käyttöön. Myös kirkolle hän haluaisi maalaata. Ja koska ikonitaide on hengellistä taidetta, siihen aina liittyy myös lähimmäisen kohtaamisen puoli:

- Nöyrä tulee joka tapauksessa olla. Maalausta opettaessaan täytyy ottaa huomioon, että siinä samalla joutuu olemaan ihmisten kuuntelija, sielunelämän kuuntelija. Ihmiset puhuvat omia asioitaan ja murheitaan, niitä käydään läpi oppilaan kanssa. Jotkut puhuvat omasta uskonelämästään ja uskonnollisista asioista yleensä. Ne tulevat aina maalaamisen mukana.

Kuvat KMR
Haastattelun toimitti Kari M. Rantilä

Kirkkomme ulkosuhteet - arkkipiispan kolumni KESKINÄISESSÄ RAKKAUDESSA JA SYVÄSSÄ KUNNIOITUKSESSA

VIERAILTUANI TÄNÄ VUONNA jo kaksi kertaa Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin keskuksessa ja tavattuani patriarkka Bartolomeoksen ja hänen synodinsa jäsenet tein heinäkuussa matkan Moskovan patriarkaatin keskukseseen. Siellä tapasin patriarkka Aleksei II:n ja hänen synodinsa pysyvät jäsenet. Tällä matkallani olivat mukana katedraalikirkkoherran ominaisuudessa rovasti Mikko Kärki, PSHV:n puheenjohtaja, pastori Timo Tynkkynen ja kirkkokunnan taloudenhoitaja, yli diakoni Paavo Kokotti.

Kohtaamisia Moskovassa

Vierailun ajankohta oli harkittu, ja matka toteutui Venäjän kirkon suuren juhlan aikana ja synodin kokoontumisen yhteydessä. Palvelimme Hänen Pyhyytensä patriarkka Aleksein kanssa liturgian Kremlissä ja toisen Pyhän Kolminaisuuden luostarissa Sergei Radonesilaisen muistojuhlissa. Tapahtumaan oli koontunut tuhansia pyhiinvaeltajia, paljon papistoa ja yli kuusikymmentä Venäjän kirkon piispaa. Kohteisiimme matkallamme kuuluivat mm. uusi ja suuri Kristus Vapahtajan kirkko Moskovassa ja Sofrinon tehtaat, jotka valmistavat kolmen tuhannen työntekijän voimin kaikkea kirkkojen tarvitsemää esineistöä. Teimme tervehdyskäynnin myös Suomen suurlähetystöön Moskovassa.

Keskustelimme Venäjän kirkon ulkomaanasioita hoitavan metropoliitta Kirillin ja hänen esikuntansa jäsenten kanssa. Neuvottelimme myös erikseen patriarkka Aleksein kanssa. Lisäksi tapasin molemmat kahdenkeskisesti sekä myös Pietarin metropoliitan Vladimirin.

Kunnioitusta ja yhteistyötä

Kaikkiin esittämiini keskusteluteemoihin sain myönteiset vastaukset. Venäjän kirkon johto ilmoitti kunnioittavansa Suomen ortodoksisen autonomisen kirkon kanonista aluetta. Se ei perusta vallitsevissa oloissa alueellemme hiippakuntaa eikä seurakuntia. Suomen ortodoksisessa kirkossa me pyrimme palvele-

KP arkkipiispa Leo Hänen Pyhyytensä patriarkka Aleksi II:n tarjoamilla illallisilla Moskovassa.

maan parhaalla mahdollisella tavalla kaikkia eri kulttuureista, kansallisuuksista ja kielialueilta tänne saapuvia ja heidän joukossaan suurinta, venäläisten ortodoksien ryhmää. Venäjän kirkon edustajat voivat olla yhteistyössä kanssamme sillä tavalla kuin meidän kirkkomme johdon kanssa kulloinkin sovitaan. Myös rajan itäisellä puolella Karjalassa voimme tehdä yhteistyötä niin kuin jo on laajasti tapahtunutkin.

Erityisesti teologisen koulutuksen kanssakäymistä pyrimme jatkamaan ja kehittämäänkin. Nuorisotyön alalla tutkimme mahdollisuuksia projektinomaiseen kanssakäymiseen. Pietarin metropoliittakunnan kanssa sovimme erityisesti osallistuvamme kaupungin tulevien juhallisuuden aikana yhteisiin tapahtumiin. Metropoliitta Vladimir toivotti papistomme ja kirkkokansamme edustajia sydämellisesti tervetulleiksi hiippakuntansa pääkaupunkiin ja ilmaisi halunsa osoittaa heille vieraanvaraisuuttaan.

Sisarkirkko

Suuren Lavran lounaalla yhteisen eukaristisen palveluksen jälkeen synodin pysyvien jäsenten ja muiden piispojen sekä kutsuvieraiden läsnäollessa patriarkka piti hyvin merkittävän puheen. Siinä hän totesi kirkkonsa kutsuneen ennen meitä suomalaisia ortodokseja tytärkirkkonsa jäseniksi. Nyt hän sanoi Venäjän kirkon kutsuvan kirkkoamme sisarkirkokseen.

(jatkuu sivulla 9)

VASTUU KIRKKOMME TULEVAISUUDESTA

KPMETROPOLIITTA Ambrosius vieraili toukokuun alussa Tampereella järjestetyssä seminaarissa, jossa käsiteltiin kirkkomme taloudenhoitoa ja hallintoa. Ensimmäisessä virkaan astumisensa jälkeen pitämässään alustuksessa *Näkemyksiä kirkon tulevaisuudesta* hän korosti erityisesti luottamuselinten vastuuta ja motivoituneisuutta hallinnon tehtäviin.

ASIOIDEN KOKONAISUUS
NÄHTÄVÄ SELVÄSTI

Metropoliitta Ambrosius halusi painottaa luottamushenkilöiden sitoutuneisuutta saamaansa tehtävään:

- Kun luottamushenkilöinä teemme päätöksiä, niin ensimmäisenä on aina kysyttävä, mitä varten me olemme olemassa, mikä on meidän tehtävämme, mikä on kirkon sanoma, missio ja todistus tänä päivänä. Vastauksestamme riippuu, miten hyvin tai huonosti me toteutamme omaa tehtäväämme.

Metropoliitan mielestä oleellista on se, että kirkon hengellinen työ, taloudellinen toiminta ja hallinto ovat sisäkkäisiä. Ne palvelevat kirkon yhteistä missiota ja todistusta Jumalasta tämän ajan keskellä. Hän kuitenkin sanoi kokemuksesta, että tämä asioiden keskinäinen riippuvuus on aina vaarassa itse kultakin unohtua, niin hyvin piispalta hallinnollisten päätösten keskellä kuin valtuustoltakin, joka käsittelee seurakunnan budjettia, tai neuvostolta, kun siellä käsitellään käytännön juoksevia asioita. Kirkon suuri voimavara on kuitenkin juuri siinä, etteivät kirkko ja seurakunta ole itseään varten vaan ne elävät tämän ajan ihmisten keskellä tehdäkseen Jumalan valtakunnan työtä.

KIRKON PERUSASIAT KUNNOSSA

Ambrosius ilmaisi tyytyväisyytensä kirkon tilanteeseen nykyajan Suomessa. Kirkkomme tulevaisuudessa kohtaaviin haasteisiin vastaaminen perustuu siihen, että kirkolla on erinomaiset lähtökohdat toteuttaa oma tehtävänsä osana

suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria. Myös suhteet muihin kirkkoihin ovat kunnossa:

- Ortodoksisella kirkollamme on erinomaisena vahvuutena maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna se, että meillä on hyvin vahva oma identiteetti, vahva minuus. Vähemmistökulttuuriin kuuluminen vielä tukee tämän identiteetin ja itseyttä vahvuutta. Meillä on katkeamaton traditio kirkon hengellisessä elämässä kahden vuosituhannen ajalta. Me pidämme tätä yhteistä perintöä elävänä tänäkin päivänä. Ja vaikka kirkkomme on fyysiseltä olemukseltaan pieni vähemmistökirKKo ilman suuria omaisuuksia, niin silti seisomme vahvasti yhteisen traditiomme pohjalta. Kaikki perusasiat ovat kirkossamme hyvällä tolalla ja järjestyksessä.

Hän tiesi myös kertoa, että monet ortodoksit Venäjältä, Kreikasta ja Lähi-idästä on hyvin kiinnostuneita Suomen kirkosta, koska meillä käytännön asiat ovat hallinnassa, myös talousasiat on järjestetty paljon paremmin kuin useimmissa muissa ortodoksisissa kirkoissa:

- Meillä on selkeä demokraattinen järjestys ja selkeät vastuusuhteet, hän lisäsi.

HENKINEN RIKKAUS ENSIN

Ambrosius ajattelee, että kirkkomme elää tänä päivänä kädestä suuhun monella tapaa, sillä kirkolla ei ole suuria vararahoja eikä omaisuuksia:

- Tämä on meille myös mahdollisuus, sillä meidän on välttämätöntä panostaa kirkon aktiiviseen elämään ja toimintaan. Me emme voi nojautua vain siihen, että meillä on aineellisia rikkauksia perintönä aiemmilta sukupolvilta. Puhumattakaan siitä, että voimavaroistamme suuri osa menisi omaisuuksiemme turvaamiseen, säilyttämiseen ja huoltoon. Ja aina kun elävällä yhteisöllä on uskoa tulevaisuuteen, niin silloin myös rahaa tulee sen verran, mikä me tarvitsemme.

Metropoliitta vertasi tilannettamme suomalaisiin vapaakirkkoihin, joilla ei ole edes kirkollisveroa mutta jotka elävät taloudellisesti paljon paremmin kuin ortodoksinen kirkkomme:

- Tähän liittyy keskeisesti kysymys siitä, että meidän tulisi kasvattaa omia

KP metropoliitta Ambrosius piti ensimmäisen alustuksensa virkaan astumisensa jälkeisen kirkon hallinnon ja talouden seminaarissa Tampereella 4. toukokuuta.

jäseniämme suurempaan uhrautuvaisuuteen muutoinkin kuin vain sillä hyvin persoonattomalla tavalla, johon kirkollisverosysteemimme antaa mahdollisuuden.

NYT SAA KESKUSTELLA

KIRKON HALLINNOSTA

Metropoliitta Ambrosius toteaa ykskantaan, että kirkkomme koon huomioon ottaen kirkollinen hallintomme on hyvin raskasta. Keskushallinto on ollut byrokrattista, vaikka kyse onkin pienestä organisaatiosta:

- Asioiden delegointia tapahtuu erittäin niukasti ja työnjakoa on hyvin vähän, vaikka parempaan suuntaan ollaan menossa. Samoin pienissä seurakunnissa tulisi riittää yksiportainen hallinto nykyisen moniportaisen hallintojärjestelmän sijaan. Viime vuosikymmenellä kirkossamme oli laajaa ja aaltoilevaa keskustelua kirkon hallinnon uudistamisesta ja keventämisestä. Tätä varten istui kaksi eri työryhmääkin vuosikausia, mutta toistaiseksi tulokset ovat olleet heikkoja, ja rohkeus katsoa avoimin silmin tämän päivän tilannetta aika vähäistä. Niiden raporttien pohjalta voisi tämän johtopäätöksen tehdä. Mutta on hyvä, että keskustelu on avattu.

- On tärkeää, että kirkossa ja seurakunnissa kysytään jokaisen sukupolven aikana uudelleen, minkälaisilla rakenteilla ja minkälaisen hallinnon kautta kirkon perustehtävä kulloinkin voidaan parhaiten hoitaa. Meidän kirkossamme tähän keskusteluun on varaa, koska meillä on hyvin vahva kirkon perinteinen perusstruktuuri niin keskusorganisaation kuin hiippakunnan ja seurakuntienkin näkökulmasta.

UUSI HIIPPAKUNTANEUVOSTO

Metropoliitta Ambrosius pitää tärkeänä uutena kehitysvaiheena sitä, että nyt on sekä ylhäältä keskushallinnosta että alhaalta seurakunnista noussut esiin keskustelua erityisesti hiippakunnan roolista ja sen vahvistamisesta kirkon hallinnossa ja toiminnassa. Hän pitää sitä hyvänä, vaikkakin kehityksen etenemissuunta on vielä paljolti auki:

- Näkisin, että yksi kehitysaskel eteenpäin olisi se, että hiippakuntiin muodostettaisiin hiippakunnan piispan kanssa hiippakuntaneuvosto, jossa olisivat läsnä eri seurakuntien kirkkoherrat sekä myös luottamushenkilöiden edustajat. On tosin pitkän keskustelun asia päättää, mitä asioita keskushallinnosta tai seurakunnista siirrettäisiin hiippakuntatasolla hoidettaviksi.

TAMPEREELLA VASTUU PORIN

KIRKON TOIMINNASTA

Puhuessaan Porin kirkon rakentamisesta ja siihen liittyneistä vaikeuksista metropoliitta Ambrosius totesi, että nyt seuraava tehtävä on hoitaa asiat niin, että rakentaminen onnistuu taloudellisesti ja velat tulevat maksetuiksi. Hän painotti myös tulevaisuuden suunnittelun merkitystä, sillä se lankeaa ainakin tässä vaiheessa koko Tampereen seurakunnan tehtäväksi:

- On erittäin tärkeää selvittää ajoissa se, miten Porin kirkkoa käytetään, kun se on valmis. Meidän kirkossamme, niin kuin monessa muussakin organisaatiossa, on taipumus rakentaa seiniä, sillä niihin löytyy aina rahaa. Rakennukset ovat konkreettisia hankkeita, siksi niiden rakentaminenkin aina helpommin ymmärretään. Mutta kun talo on tehty, aletaan kysellä, mitä sillä tehdään.

Metropoliitta esitti painokkaana

toivomuksenaan, että Tampereen seurakunnassa ryhdytään miettimään Porin kirkon tulevaa käyttöä:

- Toivon, että tämän seurakunnan luottamuselimet aivan vakavasti pitävät oman kokouksen ja seminaarin tämän asian tiimoilta. Heidän tulee miettiä, millä kaikilla keinoin Porin kirkkoa hyödynnetään sitten, kun se valmistuu. Siitä tulee kaunis kirkko, mutta sen suurin kauneus tulee siitä, että se on täynnä rukoilevaa kirkkokansaa. Se riippuu teistä, tapahtuuko näin vai pidetäänkö kirkon ovet lukittuina ja avataan vain silloin, kun pappi käy pari kertaa kuukaudessa toimittamassa palveluksia.

Porin kirkon ydin on sen jumalanpalveluselämä. Sen tulee toimia säännöllisesti ja säteillä muuallekin, mutta samalla sen tulisi olla kohtaauspaikka Porissa kaikille niille, jotka etsivät kirkon hengellistä elämää. Ja sen tulisi myös auttaa maahanmuuttajia löytämään tiensä kirkon yhteyteen, sillä on täysin vastoin kirkon hengellistä ja hallinnollista järjestystä, että jokin Suomen ulkopuolinen kirkko panostaisi Poriin toimintaansa.

Toivoisin, että täällä Tampereen seurakunnassa pohdittaisiin, miten Porin kirkosta tulee koko sen alueen elävä keskus tästä eteenpäin. Myös uuden kirkon työntekijäkysymystä on pohdittava avoimesti ja luovasti.

KIRKON JÄSENTEN INNOSTAMINEN

Ambrosius korosti luottamushenkilöiden vastuuta seurakunnan toiminnasta vieraantuneiden uudelleen tavoittamisesta.

- Seurakunnan luottamushenkilöillä on suuri vastuu seurakunnan omien passiivisten jäsenten kohtaamisesta. En voisi kuvitella, että ortodoksinen kirkko Amerikassa, Englannissa tai Ranskassa olisi elossakaan, jos seurakuntia pyöritettäisiin sillä tavoin kuin meillä täällä Suomessa. Meillä kansallisen kirkon ja tietyllä tavalla valtiokirkon asema on hyvin turvallinen. Rahat tulevat kirkollisveron kautta säännöllisesti, eikä mitään todellisia uhkia ole näköpiirissä. Mutta siellä, missä tällaista systeemiä ei ole, siellä seurakunnat joutuvat panostamaan jokaisen seurakuntalaisen kohtaamiseen. Tällainen passiivinen seurakuntalainen on käytännössä hyvin vieras käsite silloin, kun seurakunnan tehtävä ymmärretään

oikein. Jos meillä on seurakunnissa runsaasti yhteyden ulkopuolella olevia passiivisia jäseniä, meidän tehtävämme on etsiä keinoja yhteyden uudelleen rakentamiseksi. Tähän on olemassa tapoja, jos vain haluamme löytää niitä.

Hän mainitsi yhdeksi keinoksi sen, että diakoniatyössä tehdään järjestelmällisiä suunnitelmia seurakunnan alueen kaikkien vanhusten tavoittamiseksi. Hän haluaisi, että jokaisessa seurakunnassa innostuttaisiin pitämään huolta kaikista oman seurakunnan jäsenistä.

Lisäksi metropoliitta piti hyvänä, että nyt kolmella hiippakunnan alueen seurakunnalla on yhteinen lehti. Sen avulla on mahdollista tavoittaa seurakuntaelämästä vieraantuneita ortodokseja. Hänen mielestään on tärkeää, että jatkossa lehteä tehtäisiin useiden seurakuntien kanssa yhteistyössä tai jopa koko hiippakunnan yhteisenä lehtenä.

KMR

ABBA FILEMON OPETTAA

Eräs Johannes-niminen veli tuli rannikolta isä Filemonin luo, lankesi hänen jalkoihinsa ja kysyi: "Isä, mitä minun pitää tehdä, että pelastuisin? Mieleni harhailee sinne tänne ja lankeaa kiellettyihin asioihin."

Abba Filemon oli hetken vaiti ja vastasi: "Tämä vaiva ahdistaa maailmassa eläviä. Se pysyy sinussa, koska et vielä kaipaa Jumalaa koko sielustasi, eikä sinussa vielä ole Hänen rakastamisensa ja tuntemisensa lämpöä."

Veli kysyi: "Mitä minun sitten pitää tehdä, isä? Abba vastasi: "Harjoita sydämessäsi salaista mietiskelyä, sillä se puhdistaa mielesi turhista ajatuksista."

Veli, joka ei ollut perillä näistä asioista, kysyi vanhukseksi: "Isä, mitä on salainen mietiskely?" Abba vastasi: "Valvo raittiisti sydäntäsi sekä toista pelolla ja vavistuksella mielessäsi sanoja Herra Jeesus Kristus, armahda minua!".

Filokalia. Osa 2. S. 255.

EDESMENNEITTEN MUISTELUPERINNE

EDESMENNEITTEN rukouksellinen muistaminen on kuulunut kristillisen kirkon perinteeseen varhaisista ajoista alkaen. Varhainen kirkko sulki rukouksiinsa kaikki jäsenenä, niin elävät kuin jo perille päässetkin. Kirkon kokemus oli, että Jumalan yhteydessä rajaa ei ollut. Katakombien hautakiviin saatettiin kirjoittaa toivomuksia: "Rukoile puolestamme!" Tämä osoittaa, ettei kirkko hylännyt poisnukkuneita jäseniään vaan liitti heidät rukouksiinsa.

❖ Muisteleminen liturgiassa

Täydellisimmin edesmenneitten muisteleminen toteutuu liturgiapalveluksessa. Proskomidissa eli liturgian valmistavassa osassa pappi muistelee kirkon pyhien ihmisten lisäksi myös kaikkia niitä, joita on pyydetty rukouksellisesti muistamaan. Pappi leikkaa kirkkoleivästä pieniä osasia ja asettaa ne ehtoollislevän alapuolelle.

Proskomidin päätösrukouksessa pappi rukoilee: "Muista, oi hyvä ja ihmisiä rakastava niitä, jotka ovat uhrin kantaneet sekä niitä, joiden puolesta he ovat sen kantaneet..." Varhaisella kaudella oli tapana, että ihmiset toivat kirkkoon leipää ja viiniä liturgiaa varten. Samalla he pyysivät muistelemaan itseään ja läheisiään pyhissä rukouksissa.

Eukaristisessa rukouksessa pappi rukoilee ehtoollislahjojen siunaamisen jälkeen: "Muista kaikkia iankaikkisen elämän ja ylösnousemuksen toivossa nukkuneita." Samoin ehtoollisen jakamisen jälkeen pappi - kun hän kaataa muisteluosaset ehtoollismaljaan - lausuu samalla: "Pese, Herra, kalliilla verelläsi tässä muisteltujen synnit pyhiesi esirukouksien tähden."

❖ Rukousten vaikutus

Joskus kysytään, mitä hyötyä on rukoilla edesmenneitten puolesta. Tarvitsevatko he enää rukouksiamme? Eikö se ole puuttumista tuonpuoleisiin asioihin?

Rukoilemisen suhteen pitäisi vapautua hyötyajattelusta. Viime kädessä kaikkien rukousten - myös elävien puolesta lausuttujen - vaikutus jää salaisuudeksi. Rukouksen ainoa motiivi on rakkaus. Sen taustalla ei ole, että pyrkisimme rukouksillamme saamaan jotakin hyötyä läheisillemme tai vaikuttamaan tuonpuoleisiin kohtaloihin.

Kirkko ei myöskään usko kiirastuleen, jossa olevien kärsimyksiä voitaisiin rukouksilla lieventää. Rukousten vaikutus jää Jumalan varaan. Sen kuitenkin tiedämme, ettei rakkaudesta nouseva rukous voi vahingoittaa ketään.

❖ Yksityiset muistelupäivät

Paitsi liturgiassa tapahtuvaa muistelemista kirkko kutsuu muistelemaan edesmenneitä erityisesti kuoleman tapahtuttua sekä edesmenneitten yleisinä muistelupäivinä. Muistopalvelus eli *panihida* on tapana toimittaa *heti kuoleman jälkeen*, mahdollisesti vainajan ruumiin äärellä.

Lisäksi on tapana toimittaa *panihida 40:ntenä päivänä* kuolemasta, Kristuksen neljäkymmentä päivää kestäneen ylösnousemisen jälkeisen ajan päättymisen ja taivaaseen astumisen muistoksi. Tämän jälkeen *panihida* on tapana toimittaa aina kuoleman *vuosipäivänä*. *Panihida* voidaan toimittaa kirkossa, haudalla tai tilanteen vaatiessa kotona.

❖ Yleiset muistelupäivät

Yleisten muistelupäivien viettäminen on vakiintunut kirkon perinteeksi 300-luvulla. *Synaksarionin* eli päivän pyhän muiston mukaan edesmenneitä muistellaan yleisinä muistopäivinä siitä syystä, että menneinä aikoina ihmiset ovat saattaneet kuolla äkillisesti, eikä heidän puolestaan ollut voinut rukoilla. Jotta nämäkin edesmenneet pääsisivät osallisiksi kirkon kantamista rukouksista, määrättiin toimitettavaksi edesmenneitten yleinen muistelu erityisinä kirkkovuoden päivinä.

Yleisiä muistopäiviä on varsinaisesti kaksi: lauantai tuomiosunnuntain edellä sekä helluntain aattolauantai. Tämän lisäksi on tullut tavaksi muistella edesmenneitä toisena pääsiäisen jälkeisenä tiistaina ("*radonitsa*") sekä lauantaina lokakuun 26. päivän edellä (ns. *Dimitrin lauantai*).

Edesmenneitten muisteleminen pääsiäisviikon jälkeisenä tiistaina toimitetaan siitä syystä, että pääsiäisviikolla ei pidetä muistopalveluksia. Näin pääsiäisviikon jälkeinen maanantai-ilta ja tiistaiamu ovat ensimmäiset mahdolliset päivät, jolloin voidaan toimittaa täydelliset muistopalvelukset ja muistoliturgia.

Dimitrin lauantain perinne pohjautuu

Dimitrin lauantai Hämeenlinnan ortodoksisella hautausmaalla v. 2001.

venäläiseen perinteeseen. Suuriruhtinas **Dimitri Donskoin** aloitteesta säädettiin toimitettavaksi Kulikovon taistelussa v. 1380 kaatuneitten sotilaiden puolesta muistopalvelukset. Suuriruhtinaan kuoltua alettiin muistella myös häntä ja myöhemmin kaikkia uskossa nukkuneita. Dimitrin lauantaita ja radonitsaa vietetään erityisen hartaasti slaavilaisen perinteen alueella.

❖ Muisteluruoat

Tunnetuin hautajaisten ja muistopalvelusten yhteydessä siunattava ruoka on muistelupuuro, jota kreikkalaisella kielialueella kutsutaan *kolivaksi* ja slaavilaisella puolestaan *kutjaksi*. *Koliva* valmistetaan keitetyistä vehnänjyvistä, hunajasta ja rusinoista. Slaavilaisessa *kutjassa* vehnänjyvät korvataan keitetyllä riisillä.

Vehnänjyvät ovat vanha kristillinen symboli. *Simeon Tessalonikalaisen* mukaan "niin kuin pienin siemen, joka pannaan maahan, sittemmin kasvaa ja tuottaa kypsän ja täydellisen hedelmän, niin ihminenkin, joka haudataan maahan, taas nousee kuolleista." Muistelu-puurokulho on tapana asettaa hautaus-toimituksen ajaksi muistelupöydälle. Muistotilaisuudessa sitä syödään ennen muita ruokalajeja. Muistelupuuroa voidaan valmistaa niin yleisinä kuin yksityisinä muistelupäivinä.

Paikoitellen tunnetaan myös erityinen vainajain kiisseli, kermavaahdolla kuorutettu karpalokiisseli. Keitetyt kananmunat ja erilaiset piiraat ovat vanhaan kuuluneet muisteluruokiin. Entisaikojen ortodoksisilla hautausmailla muistelupäivinä tultiin liturgian jälkeen haudalle, jonka päälle katettiin muistoateria. Tällaisia aterioita varten pystytettyjä pöytiä ja tuoleja näkee vieläkin perinteisen ortodoksisen kulttuurin maissa.

isä Heikki Honkamäki

(Jatkuu sivulta 5)

Kaikkien lukuisten tapaamiemme Venäjän kirkon ja yhteiskunnan edustajien taholta saimme mitä sydämellisimmän vastaanoton, josta kaikesta olen kertonut myös Hänen Pyhyydelleen ekumeeniselle patriarkalle.

Teemme parhaamme, että kaikki saisimme elää keskinäisessä rakkaudessa ja syvässä kunnioituksessa toinen toistamme kohtaan ja palvella meidän vastuullemme annettuja kaittaviamme ilolla ja nöyryydellä Jumalan kunniaksi.

Amerikansuomalaisia tapaamassa

Sain nyt elokuussa kutsusta vierailla Minnesotan osavaltiossa Minneapoliksessa. Siellä oli koolla tuhansia amerikansuomalaisia. Varmaankin satojen kanssa oli mahdollisuus keskustella lähes viikon aikana.

Monet olivat käyneet Suomessa, yllättävän monet olivat vierailleet ortodoksisissa kirkoissamme, luostareissamme ja kirkkomuseossamme. Huomasin, kuinka tärkeitä kokemuksia nuo käynnit olivat olleet heille. Huomasin lisäksi, miten tärkeitä ne ovat olleet meille. Havaitsin myös jälleen kerran, kuinka tärkeää on, että jokainen kohtaaminen jokaisessa paikassa ja tilanteessa otetaan oikealla vakavuudella, että jokaista ihmistä palvellaan yksilönä, ilolla ja aidolla inhimillisellä ystävällisyydellä.

KARJALAN JA KOKO SUOMEN
ARKKIPIISPA LEO

TAMPEREELLA TUETAAN Vasojärven luostarin rakentamista

KRISTUKSEN KIRKASTUMISEN Vasojärven luostarin tienhaara on noin 30 kilometriä Aunuksen kaupungista Petroskoihin päin. Luostari sijaitsee noin 12 kilometriä päätieltä itään kauniin Vasojärven rannalla. Kovia kokenut luostari palautettiin Venäjän kirkolle maaliskuun 14. päivänä 1992. Uudestisyntymisensä luostari koki naisluostarina. Kristuksen kirkastumisen kirkko, Kaikkien pyhien kirkko ja pyhälle Jo-

hannes Kronstailaiselle pyhitetty porttikirkko palautettiin entiseen käyttöön. Veljestön tuhotun hautausmaan paikalle pystytettiin Venäjän kaikkien uusmarttyreiden muistolle pyhitetty tsasouna. Helmikuun 22. päivänä 2001, pyhien Gennadin ja Nikiforin muistopäivänä, toimitettiin Petroskoin ja Karjalan arkkipiispan johdolla juhlatilurgia, ja luostari sai takaisin aikaiseman miesluostarin asemansa.

Vasojärven luostarin kaikkien pyhien kirkko on nyt saanut uudet kupolit tuhoutujen tilalle.

▮ LUOSTARIN ALKUVAIHEET

Pyhittäjä **Gennadi** oli pyhittäjä **Aleksanteri Syväriläisen** oppilaita. Kilvoiteltu -aan nöyryyden oppimisen vaikeassa koulussa Syvärin *Pyhän Kolminaisuuden* luostarissa hän vetäytyi opettajansa siunaamana yksinäisyyteen Vasojärven rannalle. Samoihin aikoihin Syvärin luostariin tuli Vaase-

nin kylästä kotoisin oleva **Nikifor**, joka oli jo perustanut synnyinseudulleen Nikiforin erakkolan.

Vaikka pyhittäjä Gennadi kuoli jo ennen Vasojärven luostarin perustamista tammikuun 8. päivänä 1516 ja pyhittäjä Nikifor vasta helmikuun 9. päivänä 1557 perustamansa Vasojärven luostarin ensimmäisenä igumenina, muistelevat paikalliset asukkaat heitä yhdessä ja kunnioittavat heitä

alueen tasa-arvoisina suojelijoina. Venäläisessä kirkkokalenterissa pyhittäjät mainitaan yhdessä helmikuun 22. päivänä (9.2. vanhan ajanlaskun mukaan), vaikka onkin mahdollista, etteivät pyhittäjät tavanneet toisiaan maallisen elämänsä aikana.

Ruotsalaiset ja puolalaiset joukot polttivat puurakenteisen luostarin 1600-luvulla. Igumeni **Dorofei** ja seitsemän veljestön jäsentä kokivat marttyyrikuoleman. Kokoonnuttuaan jälleen yhteen veljestö rakensi luostarin uudelleen. Luostari ei saavuttanut kuitenkaan pitkään aikaan itsenäisen luostarin asemaa. Sen elpyminen alkoi uudelleen vasta vuonna 1800, jolloin luostari yhdistettiin hallinnollisesti pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen luostariin.

▮ LUOSTARI RAKENNETAAN UDELLEEN

Vuonna 1830 luostariin asettui asumaan pappismunkki **Isaija** Konevitsan luostarista yhdessä kolmen oppilaansa kanssa. Hän järjesti luostarin elämän uudelleen. Luostarissa oli tuohon aikaan kaksi puista kirkkoa, *Kristuksen kirkastu-*

(jatkuu sivulla 17)

✠ **OSTAMME JA MYYMME** ✠
mm. vanhaa venäläistä antiikkia.
Huonekaluja, koruja, hopeaa, taidetta...
GALLERIA ANNAMARI'S OY
Tuomiokirkonkatu 17
puh. (03) 2220184

- KEHYSTYKSET
- TAULUT
- JULISTEET
PIRKAN TAIDE JA KEHYS
Tuomiokirkonkatu 25
Puhelin (03) 222 3530

MUUALLA SEURAKUNNASSA:

JÄMSÄ, Seppolan srk-sali,
Mottilantie 2

Su 1.9. klo 10 liturgia RL EP

Su 20.10. klo 10 liturgia HH EP

VAMMALA, ev.lut. srk-sali,
Asemakatu 6

Su 8.12. klo 10 liturgia HH EP

VIALA Vanha pappila,
kirkon vieressä (Nordintie)

Su 17.11. klo 10 liturgia HH EP

YLÖJÄRVI, ev.lut. srk-sali,
Kirkkotanhuantie 1

Su 24.11. klo 16 ehtoopalvelus HH RM

Toimittajista käytetyt lyhenteet:

DD Daniela Durac, **ID** Ion Durac,

HH Heikki Honkamäki,

JK Jorma Kudjoi, **RL** Risto Lintu,

RM Risto Matsi, **JM** Jouni Mäkelä,

EP Elina Pyöli, **MR** Mitro Repo,

KS Kai Sahlberg

ETSINTÄKUULUTUS

Diakoniatoimikunta järjestää runsaasti erilaisia kahvitilaisuuksia, joiden tuotto menee seurakunnan diakoniatyön hyväksi. Toimikunta etsii nyt talkoohenkisiä miehiä ja naisia **Siiri**-emäntämme avuksi. Jos Sinulla on siis jauhopeukalo tai haluat tutustua seurakunnan tiskikoneeseen tai pidät pöytien ja tuolien järjestämisestä erilaisia tilaisuuksia varten, niin soita ihmeessä Siirille ja tarjoa apuasi. Puhelinnumero on (03) 543 4466 tai 050 542 226.

Diakoniatoimikunta toimii:

Retki Porin uuden kirkon vihkiäisiin 29.9. Mukaan mahtuu 50 henkilöä, vielä on jäljellä 20 paikkaa. Retken hinta on 15-20 € osanottajamäärästä riippuen, ja siihen kuuluu oman tilausajobussin lisäksi kirkon vihkimisjuhla, liturgia, ateria ja pääjuhla. Ateria ja juhla järjestetään uuden kirkon vieressä olevassa Käppärän koulussa. Ilmoittautumiset diakoni **Harri Kahilalle** (p. 255 7840 tai 040 778 0594).

OMAISENSA MENETTÄNEIDEN YHTEINEN MUISTOILTA

Vuonna 2002 omaisensa menettäneiden yhteinen muistoilta vietetään ortodoksisessa kirkossa ja Nikolainsalissa **pe 25.10. 2002**. Kirkossa toimitetaan aluksi vainajien muistopalvelus klo 18 ja sen jälkeen siirrytään Nikolainsaliin kahville. Tilaisuudessa isä Risto puhuu ortodoksisesta muisteluperinteestä. Tilaisuuden jälkeen on mahdollisuus kahdenkeskiseen keskusteluun papin kanssa. Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan kirkkoherranvirastoon p. (03) 3141 2700 keskiviikkoon 23.10. klo 13 mennessä. Ensimmäisen kerran vastaavanlainen tilaisuus pidettiin tammikuussa 2002.

ELÄKEIKÄISTEN LEIRI

Pitkästä aikaa diakoniatoimikunta järjestää eläkeikäisten leirin. Leiri pidetään Ilkon kurssikeskuksessa Vatialassa **28.-31.10. 2002**. Leirillä on monipuolinen ohjelma ja täysihoito. Mukana ovat koko ajan seurakunnan omat edustajat. Tervetuloa mukaan yhteiselle leirille! Lisätietoja antaa ja ilmoittautumisia ottaa vastaan diakoni Harri Kahila, p. (03) 255 7840 tai 040 778 0594.

UUDETSEURAKUNTALAISET

Jo perinteeksi muodostunutta **uusien seurakuntalaisten päivää** vietetään **su 24.11.** Tilaisuus alkaa liturgialla kirkossa klo 10. Sen jälkeen siirrytään Nikolainsaliin aterialle. Aterian jälkeen puhuvat seurakunnan molemmat papit ja seurakunnassa toimivat eri toimintapiirit esittäytyvät. Päivään kuuluu myös Tampereen ortodoksisen kirkon ja seurakunnan kirjaston esittely.
Tervetuloa!

NOKIAN TIISTAISEURA kokoontuu jäsentensä kodeissa **kerran kuussa**

torstaina klo 18 seuraavasti: **19.09.** Inkeri Vuorinen, Jyränmaankatu 2

17.10. Esteri Kaste, Ilkantie 5 A

14.11. Leo Kuunila, Koskenmäenkatu 4

Lisätietoja toiminnasta saa Leo ja Tuula Kuunilalta, p. 341 3908

DIAKONIN päiväytsaika

Diakoni päivystää kirkkoherranviraston kirjastohuoneessa tiistaisin ja torstaisin klo 11-13 diakoniatyöhön liittyvissä asioissa. Diakonin ollessa estynyt paikalla on joku toinen diakoniatoimikunnan jäsen.

Tervetuloa mukaan Tampereen ortodoksisen seurakunnan **PÄIVÄPIIRIN** toimintaan. Päiväpiiri kokoontuu **parillisten viikkojen keskiviikkoina klo 13** Nikolaintalon kokoustiloissa ellei muuten mainita. Joka kerralla keräännymme kahvipöydän ympärille jonkin kiintoisan aiheen merkeissä.

Ota mukaan kahviraha 2€. Tervetuloa!

PÄIVÄPIIRIN syyskauden ohjelmaa

4.9. Syyskauden avajaiset. Rukoushetki kirkossa, minkä jälkeen kuulumisten vaihtoa Nikolainsalissa (isä Risto).

18.9. Mitä tapahtuu kirkon vihkimisessä? (isä Heikki).

2.10. Lauletaan kirkkoveisuja ja Vaeltajan lauluja (Risto-kanttori).

16.10. Puolipäiväretki Siperiaan eli tutustuminen Aamulehden toimitiloihin Finlaysonin Siperia-rakennuksessa. Tapaaminen Finlaysonin pääportilla Satakunnankadulla klo 12.50. Tälle retkelle tulijoita pyydetään ilmoittautumaan diakoni Harrille (p. 255 7840) **tiistaihin 15. lokakuuta** mennessä!

30.10. Päiväpiiri **Ilkon kurssikeskuksessa** eläkeläisten leirin yhteydessä.

13.11. Matkakertomus Pyhtitsan ja Pihkovan luostareista (Isto Halinen).

TAMPEREEN ORTODOKSISEN KIRKKOKUORON KONSERTTI

lauantaina 2. marraskuuta
klo 19 Tampereen kirkossa
Johtaa dir.cant. **Risto Matsi**

TAMPEREEN TIISTAISEURAN syyskausi alkaa **10.9.** kirkossa rukoushetkellä klo 18. Sen jälkeen tapaamiset joka toinen tiistai kerhohuoneessa klo 18. Tiistaiseuran ”Hyvänmielen matka” Haminan srk:n Pyhän Spiritin kirkon 20-vuotisjuhlaan ja Kouvolan tiistaiseuran 40-vuotisjuhlaan **la 14.9.** Ilmoittautumiset Maria Katajistolle, p. (03) 346 3008 tai 050 338 9116.
Hinta 25 euroa.

TAMPEREEN ORTODOKSIAKERHON UUTTA TOIMINTAA

Ortodoksiakerho on tarkoitettu kirkkoon liittymistä harkitseville, kirkkoon äskettäin liittyneille sekä kaikille, jotka haluavat kartuttaa tai kerrata tietojään ortodoksisuudesta. Kerho kokoontui viime kaudella kahden viikon välein, ja toimintaan osallistui kerrallaan 2-5 henkilöä. Syksystä alkaen kerhon toiminta tässä muodossaan loppuu, ja sen sijaan aloitetaan informaatioluennot kerran kuukaudessa. Luennoille odotetaan osallistuvan erityisesti niiden, jotka aikovat liittyä ortodoksiseen kirkkoon. Kaikki muutkin ovat edelleen tervetulleita. Kerran kuukaudessa toistuviin tilaisuuksiin uskotaan kaikkien kiinnostuneiden pääsevän vaivatta mukaan.

Syyskauden luentojen aiheet ja ajankohdat ovat seuraavat:

To 12.9. klo 18 Yleisimmät kirkolliset tavat (isä Heikki)

To 10.10. klo 18 Uskontunnustus (isä Risto)

To 7.11. klo 18 Kirkkomusiikki (Risto Matsi)

To 12.12. klo 18 Kirkon pyhät toimitukset (isä Heikki)

Luennot pidetään Nikolainsalissa. TERVETULOA!

PORIN TIISTAISEURA

Porin seudun tiistaiseura ry. kokoontuu **tiistaisin klo 18** seuraavasti:

10.9. muistellaan tiistaiseuran 40-vuotista toimintaa rukoushuoneella, mukana isä Risto

24.9. rukoushuoneella

8.10. uudessa kirkossa, Maantiekatu 46, vieraana Päärnäisten pienkiinteistöyhdistyksen hallitus ja isä Risto

22.10. uudessa kirkossa, isä Heikki kertoo kirkonvihkimistöimituksesta

5.11. uudessa kirkossa, mukana isä Risto

19.11. uudessa kirkossa

Matka Uuteen-Valamoon 15.-17.11.

Lähtö rukoushuoneelta, Itsenäisyydenkatu 21, pe 15.11. klo 9.

Paluu su 17.11. n. klo 21. Vielä löytyy vapaita paikkoja. Ilmoittautumiset iltaisin: siht. Elli Honkala,

p. (02) 538 0891 tai

puh.joht. Jorma Kudjoi,

p. (02) 648 2212.

Tampereen Valamon Ystävien yleisöillat Nikolainsalissa syksyllä 2002

Ti 3.9. klo 18. ikonimaalari **Vivi**

Ruottinen: Ikonitradition alkuvaiheet

Ti 1.10. klo kanttori **Risto Matsi:**

Venäläisen musiikin historia
koulukunnittain

Ti 5.11. klo 18. toiminnanjohtaja

Terttu Forssell: Uskontojen uhrit ry
Tampereella

Ti 3.12. klo 18. joulunvalmitysjuhla,
isä **Mitro Repo:** Joulun hymniaarteet

Sisäänpääsymaksu 5 euroa,

sis. kahvi- ja teepöydän

Turun ortodoksisen kirkon kuoro

Johtaja kanttori Pasi Torhamo

p. 040 835 8360

kuoro aloittaa harjoitukset to 22.8.

lisätietoja saa kanttorilta.

Loimaan seudun tiistaiseura

pj. Nikolai Virevuo, Papinkatu 3-5 B,

32200 Loimaa, p. (02) 763 1085

Raision tiistaiseura

pj. Anneli Haapaniemi,

p. 040 861 3118. Kokoontumiset klo

13.00: **ti 10.9.** Annikki Lehdolla ja **ti**

22.10. Alina Laurilalla.

Rauman tiistaiseura

Laura Korsi, pj. p. (02) 822 5919

Helena Virta, tiedottaja, p. (02) 868 1207

KANSAINVÄLINEN RAUMA- viikonvaihe 5.-8.9.

Pyhän Nikolaoksen rukoushuone, Länsikatu 10

AVOIMET OVET: kaikkien rukoushuoneella vierailevien kesken arvotaan Hellyyden Jumalanäidin ikoni. Sen on RTS:lle lahjoittanut paikallisen ikonimaalauksen harrastajat. Ikoni on peräisin Kreetalta pyhän Khrysopigin luostarista.

To 5.9. klo 12 Akatistos Serafim Sarovilaiselle, Antti N.

klo 12-18 rukoushuone avoinna yleisölle. Kahvitarjoilu
Pe 6.9. klo 12 Akatistos Ksenia Pietarilaisella; isä Petri, Antti N.

klo 12-18 rukoushuone avoinna yleisölle. Kahvitarjoilu
La 7.9. klo 12 Akatistos Johannes Kronsdtatilaiselle, Antti N.

klo 12-18 rukoushuone avoinna yleisölle. Kahvitarjoilu
klo 12-18 Rauman ortodoksinen Tiistaiseura Basaariteltassa,

Kulttuuritalo Posellin pihassa

klo 18 ehtoopalvelus

Su 8.9. klo 10 liturgia

klo 12-18 rukoushuone avoinna yleisölle. Kahvitarjoilu

klo 11-16 Rauman ortodoksinen Tiistaiseura Basaariteltassa,
Kulttuuritalo Posellin pihassa

TERVETULOA MUKAAN TURUN PIIRIEN TOIMINTOIHIN!

Valamon kansanopiston **ikonimaalausryhmät** ohjaaja Ulla Tschurbanoff, p. 02-469 6537, 040 705 0307

Luentoja ikoneista

Valamon kansanopiston luentoviikon loppu Turussa **27. ja 28.9.** Luennoitsijoina toimii ikoniteologian opettaja

Pekka Tuovinen ja teologi **Vladimir**

Sokratilin. Tarkempi ohjelma

nähtävänä myöhemmin Turun srk:n ilmoitustaululla.

Valamon kansanopiston Turun **ikonimaalausryhmät** aloittavat syksyn kokoontumiset seuraavasti:

maanantairyhmä 16.9. klo 17.00,
keskiviikon päiväryhmä 18.9. klo 13.00 ja keskiviikon **iltaryhmä 18.9. klo 17.00.** Ohjaaja: Ulla I. Tschurbanoff, p. 02-4696 537.

Tervetuloa kaikki innostuneet ikonimaalarit mukaan toimintaan!

Salon tsasounalla ikonimaalausta

torstaisin klo 18.00 - 21.00.

Salossa Valamon kansanopiston ikonimaalauksen etäryhmä aloittaa maalauksen **torstaina 19.9.02 klo 17.00**

Ohjaaja: Ulla I. Tschurbanoff, p. (02) 469 6537

Tervetuloa kaikki innostuneet ikonimaalarit mukaan toimintaan!

EURA, Kauttuan seurakuntakoti
La 23.11. klo 10 lit ID JM

HARJAVALTA,

ev.lut. seurakuntatalo
Su 22.9. klo 10 lit PR JK

LOIMAA, ev.lut. kirkon kappeli

La 24.8. klo 10 lit PR PT
La 19.10. klo 10 lit ID JM

MAARIANHAMINA, St.Görans
församlinghetshem

La 30.11. klo 10 lit ID JM

TAALINTEHDAS, ev.lut. kirkko

La 28.9. klo 10 lit PR PT

UUSIKAUPUNKI

La 5.10. klo 10 lit PR JM
La 14.12. klo 10 lit PR JM

TOIMITTAJAT:

ID Ion Durac, DD Daniela Durac,
JK Jorma Kudjoi, ML Marianna Länne,
JM Jouni Mäkelä, PR Petri Ratilainen,
PT Pasi Torhamo, VT Viktor Turhanen

Syyskuun aikana
HAPANKAALIN VALMISTUSTA
viimesyksyn tapaan, seuraa Uusi Rau-
ma -lehden YHDISTYKSIÄ-palstaa.

Syys-marraskuussa
KERHOILLAT olkitauluprojektin mer-
keissä, seuraa Uusi Rauma -lehden
YHDISTYKSIÄ-palstaa.

Salon tiistaiseura

pj. Olli Forssen, Kärkänkatu 11, 24130
Salo, p. (02) 733 2504, vpj. Arvo Hap-
po, Salaistentie 10, 24240 Salo, p. (02)
731 1442.

Kokoonnumme ensimmäisen kerran
syyskaudella **Eino Narisen ja Sirkka
Litmasen** kesäaunnolla Perniön
Naarjärvellä **3.9.2002 klo 18.00**. Lähtö
Salon torilta klo 17.30. Seuraavat
kokoontumiset tapahtuvat Pyhän Ris-
tin tsasovnulla **24.9.**, **15.10.**, **5.11.**,
26.11. ja **17.12.2002** aina klo 18.00.

Vehmaan tiistaiseura

pj. Aulis Koskinen, Laukpellontie 50,
23210 Vehmaa, p. (02) 433 1854,
su 8.9. klo 14 Aulis Koskisella ja **su
13.10. klo 14** Aila Vuorella,
Rekolantie 2

Turun tiistaiseura

Puheenjohtaja Daniela Durac,
p. (02) 438 4939. Varapuheenjohtaja
Helvi Määttä, p. (02) 238 1666.

Tiistaiseurailat jatkuvat taas syksyl-
lä **3.9. alkaen klo 17.30** joka toinen tiis-
tai. Tiistaiseura kokoontuu Turun orto-
doksisen kirkon seurakuntasalissa,
Yliopistonkatu 19.

Aiheina illoissa ortodoksisen kirkon
historiaa Suomessa ja muualla sekä ajan-
kohtaisia kirkollisia kysymyksiä. Kes-
kustelemme myös myös kreikkalaisen
Sagmatan luostarin igumenin **arkki-
mandriitta Nektarios Andonopuloksen**
kirjasta *Paluu*.

TERVETULOA TOIMINTAAN!

Valamon Ystävät / Turun alaosasto

Pj. Erkki Terho, p. (02) 435 0583,
050 563 9432, vpj. rovasti Viktor
Turhanen, p. (02) 432 9411, siht.
Maritta Koskinen, p. 040 550 6348

Turun alaosasto kokoontuu syys-
kaudella 2002 Turun ortodoksisen
kirkon seurakuntasalissa Yliopiston-
katu 19 B seuraavin ohjelmin:

- **ma 16.9.2002** klo 17.30 **Sakari Siito-
nen**: Uuden Valamon rakennukset

- **ma 21.10.2002** klo 17.30 **igumenia
Marina**: Lintulan luostari - Karjalasta
Heinäveden Palokkiin

- **ma 18.11.2002** klo 17.30 isä **Vesa**

Takala: Aleksanteri Syväriläinen

- **ma 16.12.2002** klo 17.30 **Nikean mp.**

Johannes: Pyhien isien opetuksia.

Tilaisuudet ovat avoimia
KAIKILLE, tervetuloa mukaan!

Ortodoksiapiiri kirkomme perinteestä
ja tavoista kiinnostuneille alkaa **keski-
viikkona 11.9. klo 18.30** ilta-
rukouksen jälkeen seurakuntasalissa.
Ohjaajana isä Petri.

Ortodoksisen lähetyksen

juhla Turussa

Suomen Ortodoksinen Lähetys ry on ol-
lut toiminnassa **25 vuotta**. Tämän takia
järjestetään juhlahetki Turussa **27.10.**
Mukana lähetysohjekunnan lisäksi Ke-
niassa toimineita lähettejämme. Juhla on
samalla lähetyssihteerien vaihtumisen
merkeissä. Ohjelmaan liittyvä päiväjuhla
on suunniteltu alkavaksi klo 13.00 Tu-
run seurakuntasalissa. Päivän liturgian
toimittaa **Nikean mp. Johannes**.

Kaikki ovat tervetulleita.

SEURAKUNNALLISIA

TILASTOTIETOJA

7.5.-13.8.2002

KASTETUT

Kurki Antti Onni Eevert

Naakka Jenni Tuulia

Silvennoinen Julius

2 poikaa, 1 tyttö, yhteensä 3

SEURAKUNTAAN MUUTTANEET

Antela Anna-Liisa Elisabet

Hoskonen Kirsi Tuula Marjatta

Hämäläinen Asta Aleksandra

Hämäläinen Marina

Hämäläinen Rick Rodion

Jormanainen Kirsi Elina

Lauronen Soila Tuulia

Lev Stefan

Malanin Mikael

Matveinen Heidi-Tuulia

Mittler Leena Anneli

Narmala Antti Mikael

Palmu Päivi Karoliina

Papandreu Emmanuil Kalle

Puska Sirpa Anita

Pöllänen Veikko Kalevi

Raespuro Jani Juhani

Rantala Anastasia

Rantala Inga

Ratilainen Jari Matti

Rostedt Elena

Smirnova Linda

Smirnova Svetlana

Tikkanen Inkeri Johanna

Turajlic Aleksandra

Turajlic Danileja

Turajlic Dusan

Turajlic Dusanka

Turajlic Milovan

Viirolainen Päivi Maarit

Vornanen Aulis

Ylikulju Hanna Pauliina

Ylikulju Mira Julia

11 miestä, 22 naista, yhteensä 33

IKUINEN MUISTO

Harakka Lyydia 90 v

Honkanen Arto 47 v

Ketola Maria 85 v

Lähiranta Severi 88 v

Reittu Aleksanteri 77 v

Saari Maria 75 v

Sutinen Andreas 56 v

Syvälouma Laila Laura Claudia 76 v

Tinnis Matvei 63 v

5 miestä, 4 naista, yhteensä 9

SEURAKUNNASTA

MUUTTANEET

5 miestä, 7 naista, yhteensä 12

VÄKILUVUN MUUTOS +15

Synagoga Turussa 90 vuotta

Ortodoksinen ja bysanttilainen ovat määreitä, jotka olemme tottuneet liittämään lähinnä vain ortodoksiseen kirkkoomme. Kuitenkin kumpikin käsite liittyy myös juutalaisuuteen, ja tässä yhteydessä Turun juutalaiseen synagogaan, joka vietti toukokuussa 90-vuotisjuhlaansa. Julkaisemme seuraavassa katsauksen juhlassa pidettyihin esitelmiin.

● TURUSSA VANHA PERINNE

Maisteri **Jakob Seela** kertoi, että bysanttilaistyylinen synagoga vihittiin käyttöön 5.5.1912. Turun juutalainen seurakunta on ortodoksijuutalainen, ja se noudattaa uskollisesti tätä vanhaa, jopa vuosituhatista perinnettä.

Turussa oli aiemmin pidetty palveluksia mm. Turun linnassa ja yksityisasunnoissa, jotka toimivat tilapäisinä rukoahuoneina. Nämä synagogat olivat oikeastaan lainvastaisia – sata vuotta siten Suomeen ei olisi saanut rakentaa synagogaa tuonaikaisten lakien mukaan. Seelan mukaan varoja kuitenkin kerättiin synagogaa varten pitkän aikaa, ja tontin hankinta käynnistyi 1901. Kaupunginarkkitehti **Eskil Hindersson** laati alustavat rakennuspiirustukset, ja yksityiskohtaisten piirustusten laatiminen ja työnjohto uskottiin tunnetulle jugendarkkitehdille **August Krookille**.

● JUUTALAISSUUS LYHYESTI

Seurakunnan puheenjohtaja **Ruth Hasanin** mukaan juutalaisuus on uskonnon, aatteen ja elämäntavan yhdistelmä, jonka kannattajat, juutalaiset, muodostavat oman väestöryhmänsä, joka asuu hajaantuneena yli koko maailman. Suomessa on kaksi seurakuntaa, toinen Helsingissä (n. 1200 jäsentä), toinen Turussa (n. 130 jäsentä). Vaikka juutalaiset ovat pieni ryhmä suurten maailmanuskontojen rinnalla, juutalaisuudella on kuitenkin uskontona ja aatteena ollut tärkeämpi merkitys kuin mitä sen kannattajamäärän perusteella voisi olettaa. Juutalaisuus on vaikuttanut kahteen suureen maailmanuskontoon, kristinuskoon ja islamiin, joiden juuret ja synty ovat juutalaisuudessa. Kristinuskon kautta ovat myös juutalaisuuden eräät huomattavimmat teokset, viisi Mooseksen kirjaa, Profeetat ja Kirjoitukset eli *Tanah* (josta kristityt käyttävät nimeä Vanha

testamentti), levinnyt yli koko maailman. Islamin pyhä kirja Koraani on myös saanut vaikutteita juutalaisuudesta. Mooseksen kirjojen mukaan Mooses vastaanotti Siinain vuorella Jumalalta kaksi lain taulua, joissa oli kymmenen käskyä. Neljä ensimmäistä käskyä käsittelevät ihmisen suhdetta Jumalaan, kuusi jälkimmäistä säätelevät ihmisen suhdetta lähimmäisiin. Kymmeneen käskyyn sisältyy myös lepopäivän pyhittäminen eli kuusipäiväisen työviikon käyttöönotto.

● EHDOTONTA MONOTEISMIA

Juutalaisuus on ehdottoman monotheistinen uskonto. Siihen sisältyy usko yhteen jumalaan, usko sielun kuolemattomuuteen ja Messiaan tulemisen odotus. Juutalaisuuden mukaan ei-juutalaiset tulevat autuaiksi omalla uskollaan. Heiltä edellytetään ainoastaan Nooan seitsemän lain noudattamista. Näistä kuusi ensimmäistä kieltävät epäjumalien palvonnan, jumalan pilkan, verenvuodatuksen eli tappamisen, sukupuoliset synnit, varastamisen ja elävästä eläimestä syömisen. Seitsemäs laki velvoittaa luomaan laillisen yhteiskuntajärjestelmän. Lähetystyö on juutalaisuudessa kielletty. Juutalaisuus ei tunne perisyntiä eikä lunastusoppia. Juutalaisuus suojelee sekä ihmisiä että eläimiä.

● EETTINEN ELÄMÄNTAPA

Juutalaisuus ei ole uskomista johonkin vaan ennen kaikkea elämäntapa, se on tapa suhtautua lähimmäisiin tiedostamalla se, että ihmiset ovat keskenään samanarvoisia. Juutalaisuus keskittyy ajalliseen elämään, vaikka usko sielun kuolemattomuuteen onkin yksi kolmesta keskeisestä uskonkappaleesta. Kysymykseen kuoleman jälkeisestä olotilasta useimmat oppineet juutalaiset rabbinit vastaavat, että se ylittää ihmisen käsityskyvyn. Siksi maallinen elämä tulee elää mahdollisimman eettisesti. Juutalaisuuden voi kiteyttää lauseeseen: ”*Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi*” tai kuten rabbi **Hillel** asian ilmaisi: ”*Älä tee lähimmäisesiäsi sitä, mitä et halua itsellesi tehtävän*”.

● KÄSKYJÄ ERI TILANTEISIIN

Juutalaisuudessa on 613 erilaista käskyä ja säädöstä, joiden avulla ihmisen toivotaan kehittyvän sellaiseksi, että

hän pystyisi noudattamaan edellä mainittuja elämänohjeita. Käytännössä juutalaisuus merkitsee sitä, että jokaisella on yksilönä ja yhteisönä jäsenenä vastuu ja velvoitteet lähimmäistensä kohtaan. Jos joku rikkoo lähimmäistään kohtaan, se on pyrittävä hyvittämään. Jos joku rikkoo Jumalaa vastaan, Jumala kyllä ymmärtää ja antaa anteeksi.

Koston käsite ei sisälly juutalaisuuteen, vaikka monesti tällainen antisemitistinen väite esitetäänkin. Käsite ”silmä silmästä, hammas hampaasta” ei tarkoita kostoa vaan korvaamisvelvoitetta. Se asettaa korvausvaateelle myös ylärajan.

● SOSIAALITURVAN ERI MUOTOJA

Mooseksen kirjoissa on määrättyjä, joiden avulla luotiin eräänlaista sosiaaliturvajärjestelmää. Yhteiskunnan turvatomista, orvoista, leskistä ja muukalaisista oli pidettävä huolta. Osa sadosta ja tuloista oli jätettävä heille. Nykyään tämä tarkoittaa sitä, että parempiosaisilla on velvoite auttaa heikossa asemassa olevia. Raamatun profeettojen julistuksessa tuomitaan vallanpitäjien harjoittama sorto ja riisto. Juutalaisuuden voima piilee juuri sosiaalisen vastuun ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden korostamisessa. Tämä kaikki heijastuu myös käytännössä lukuisiin sosiaalisiin toimintoihin varsinkin niissä maissa, joissa sosiaalinen lainsäädäntö ei ole niin pitkällä kuin Pohjoismaissa.

Juutalaisten seurakuntien yhteydessä toimii hautausyhdistys. Kaikki saavat samanlaisen höylätyistä laudoista tehdyn arkun ja kuolinvaatteet. Omaisten ei tarvitse huolehtia mistään hautajaismenoihin liittyvistä asioista. Seurakunnassa on myös sairaista, köyhistä ja vanhuksista huolta kantava yhdistys.

Naisen asema on keskeinen, koska juutalaisuus periytyy vain äidin kautta. *Talmudissa* todetaan, että miehen on ylläpidettävä perhettään keskimäärin oman säätynsä mukaisesti, kuitenkin siten, että perheen hyvinvoinnista vaimolle kuuluu hieman yli keskiarvon ja näin ollen aviomiehelle vähemmän. Käskyt, jotka ovat aikaan sidottuja eli ”*sinun pitää tehdä jotakin määräaikana*”, eivät ole naisille pakollisia. Sitä vastoin ”*sinun ei pidä tehdä*”-kiellot ovat kaikille tarkoitettuja. Naisilla lienee kaikkina aikoina ollut enemmän elämää säilyttäviä tehtäviä kuin miehillä.

Turun bysanttilaistyylinen synagoga.

● OPPIMINEN JA PERINTEET

Juutalaisuudessa opiskelu on erittäin tärkeällä sijalla, se on itseisarvo vaikkakaan ei väline taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Toimeentulo on hankittava työnteolla. Opiskelulla ja työnteolla pyritään kohottamaan sosiaalisen elämän tasoa, jossa aina on paljon toivomisen varaa.

(jatkuu sivulta 9)

misen kirkko ja *Jumalansyntyttäjän Neitseen Marian ilmestyksen* kirkko.

Vuonna 1846 luostarista tuli itsenäinen. Vuonna 1858 vihittiin käyttöön uusi tiilirakenteinen kirkko, joka pyhitettiin *Kaikkien pyhien muistolle*. Kuitenkin pian tämän jälkeen tulipalo tuhosi luostarin kaikki puiset rakennukset, ja veljestö hajaantui muihin luostareihin.

Vuonna 1887 luostariin saapui pappismunkki **Gennadi**. Hän ryhtyi tarmokkaasti työhön luostarin uudelleen rakentamiseksi. Luostareiden rakentajan, pyhän **Johannes Kronstatilaisen** hengellisen ja materiaalsen avun turvin luostari rakennettiin uudelleen. Kaikkien pyhien kirkko kunnostettiin. Vuonna 1892 pyhä Johannes Kronstatilainen vihki käyttöön uuden, puurakenteisen Kristuksen kirkastumisen kirkon. Noina vuosina luostarissa vieraili pyhissäkävijöitä joka puolelta Venäjää.

▮ LUOSTARI SULJETAAN JA HÄVÄISTÄÄN

Neuvostovallan pystyttämisen jälkeen luostari suljettiin ja häväistiin. Veljestö, yhtä lukuun ottamatta, ammuttiin. Luostarin alueelle rakennettiin ”metsätyöpunktin”, *Internatsionalnyj posoljok*, kansainvälinen kylä, johon muutti Kar-

Juutalaisten laki- ja kommentaarikirjassa *Talmudissa* todetaankin, että kun päivisin tehdään työtä ja iltaisin opiskellaan, jää syntiseen elämään vain vähän aikaa ja mahdollisuuksia.

Juutalaisiin perinteisiin kuuluu lukuisia menoja, tapoja ja rituaaleja, jotka vahvistavat yhdyskunnan jäsenten yhteenkuuluvuutta ja kasvattavat itseuria ja vastuuntuntoa. Juutalaisuuden päämääränä on kasvattaa ihmiskunta kokonaisuudeksi, jossa vallitsee sosiaalinen turvallisuus ja jossa jäsenet tuntevat vastuunsa ja velvollisuutensa. Jos tällainen kokonaisuus joskus toteutuu, katoavat riskit ja itsekkäät pyyteet. Tuloksena on maailma, joka ei tunne hätää, sotia eikä riistoa vaan siellä vallitsee rauha ja turvallisuus.

Mikko Ylinen

jalaan houkuteltuja suomalaisia metsätyömiehiä Suomesta, Yhdysvalloista ja Kanadasta. Luostarin muuri revittiin alas, *Kaikkien pyhien* kirkko muutettiin ”klubiksi”, *Kristuksen kirkastumisen* kirkosta tehtiin urheilusali ja sen viereen, ammuttujen munkkien hautauspaikalle, rakennettiin tanssilava.

Talvisodan aikana 1939-1940 *Interposjok* toimi sotavankileirinä. Metsätyömiesten parakkeihin sijoitettiin Suojärven pitäjän rajakylissä neuvostojoukkojen sotavangiksi jäänyttä suomalaista siviiliväestöä. *Interposjokin* vankileirin puutteellisissa oloissa kuoli kaikkiaan 42 suojärveläistä, etupäässä vanhuksia ja pikkulapsia. Heidät on haudattu silloisen vankileirin hautausmaahan.

Vuoden 1945 jälkeen entisen luostarin seinien sisäpuolelle sijoitettiin nuorisokollisten vankisiirtola ja mielisairaala.

▮ APUA UDELLEEN RAKENTAMISEEN

Vasojärven luostari toipuu vastoinkäymisistään huolimatta. Keväällä 2001 luostaria kohtasi uusi onnettomuus, kun pyhittäjä *Johannes Rilalaiselle* ja pyhälle *Johannes Kronstatilaiselle* pyhitetty porttikirkko paloi. Kuitenkin *Kris-*

tuksen kirkastumisen kirkon tuhottu puinen kellotorni ja viisi puista paanukuppola on pystytetty uudelleen. Vallankumouksessa elossa selvinneen, autuaan pappismunkki **Vladimirin** pyhäinjäännökset on hänen ennustuksensa mukaan haudattu Vasojärven miesluostariin kolmen koivun viereen, kellotornissa soivien kirkonkellojen alapuolelle. *Kaikkien pyhien* kirkko on saanut uudet kuppolit tuhottujen tilalle. Kirkot on ulkomaalattu ja niiden sisätilat ovat saamassa entisen ilmeensä.

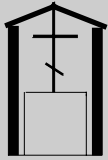
Luostarin trapesaa ei voitane enää kunnostaa. Tarvitaan kokonaan uusi rakennus. Vasojärven luostarin igumenin, isä **Illarionin** erityisenä toiveena olisi saada rakennetuksi luostarin muuri ja sen Pyhä portti uudelleen. Niiden puuttuminen vaikuttaa pyhissäkävijöihin masentavasti ja tekee luostarin alueesta rauhattoman. Luostarin omavaraisuuden saavuttamiseksi tehdään työtä. Siihen kaivataan myös ulkopuolista tukea. Aivan erityistä apua tarvitsisivat Interposjokin kylän asukkaat, jotka vankisiirtolan ja mielisairaalan perillisinä lienevät riippuvaisia luostarista.

▮ Tampereelta tukea luostarille

Pyhittäjä Aleksanteri Syväriläisen Seuran Tampereen osasto keskittää koko toimintansa Vasojärven luostarin jälleenrakentamisen tukemiseen. Luostarin igumeni, isä Illarion on nimennyt Tampereen osaston konkreettiseksi avustuskohdeeksi luostarin muurin ja sen Pyhän portin rakentamisen. Ensimmäisen toimintavuotensa aikana Tampereen osasto on kerännyt avustustyötä varten varoja järjestämällä myyjäisiä, arpajaisia ja kirkkokahvi- ja esitelmätilaisuuksia. Kuluvan kesän aikana osasto on pitänyt Tampereen kirkon kryptassa kahviota. Sen tuotosta 20 % luovutetaan Tampereen kirkolle, ja loput käytetään lyhentämättömänä Vasojärven luostarin muurin rakentamiseen.

Heinäkuun 13. päivänä, vanhan ajankulun mukaisena helatorstaina, luovutettiin igumeni Illarionille Tampereen osaston ensimmäisenä avustuseränä 400 euroa luostarin jälleenrakentamista varten. Kiitossanoissaan isä igumeni sanoi ”nöyryästi kumartavansa maahan saakka”.

Esko Lappalainen

HÄMEENLINNAN

SEURAKUNTA

Matti Alangon katu 11
13130 HÄMEENLINNA

Kirkkoherranvirasto on avoinna:

Ti, ke, pe klo 9.30-12.00

P. (03) 616 5228, Fax (03) 616 5248

Kirkkoherra: Markku Aroma, markku.aroma@ort.fi

P. (03) 616 5229 (virkaohuone), (03) 612 7166 (koti)

Muu papisto: pastori Kai Sahlberg

P. (019) 733 911, 0400 107 232

pastori Mikael Sundkvist, p. (03) 684 6050

Kanttori: Leena Honkamäki, leena.honkamaki@ort.fi

P. (03) 618 4254 (koti), 040 707 6715

Kanslisti: Hellevi von Essen

PYHÄKÖT:

HÄMEENLINNAN ORTODOKSINEN KIRKKO
PYHÄN ALEKSANTERI NEVSKIN JA PYHÄN
JOHANNES KRYSOSTOMOKSEN MUISTOLLE
EROTTAJAKATU 2

AHVENISTON KIRKKO
PYHÄN JOHANNES KASTAJAN MUISTOLLE
VANHALLA HAUTAUSMAALLA
(KESKUSSAIRAALAA VASTAPÄÄTÄ)

ISÄNNÖITSIJÄ: YRJÖ USVASALO,
P. (03) 671 6240

JUMALANPALVELUKSET

SYYSKUU

Su 1.9. klo 10 liturgia

**Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian
syntymä**

La 7.9. klo 17 vigilia

Su 8.8. klo 10 liturgia

**Kunniallisen ja eläväksitekevän ristin
ylentäminen**

Pe 13.9. klo 18 vigilia

La 14.9. klo 10 liturgia

Pääkirkon vihkimisen 40-vuotisjuhla

La 14.9. klo 17 vigilia

Su 15.9. klo 9.30

vedenpyhitys ja liturgia

La 21.9. klo 17 vigilia

Su 22.9. klo 10 liturgia

La 28.9. klo 17 vigilia

Su 29.9. klo 10 liturgia

LOKAKUU

**Jumalansynnyttäjän suojeleus
(Pokrova)**

Ti 1.10. klo 10 liturgia

La 5.10. klo 17 vigilia

Su 6.10. klo 10 liturgia

La 12.10. klo 17 vigilia

Su 13.10. klo 10 liturgia

La 19.10. klo 17 vigilia

Su 20.10. klo 10 liturgia

La 26.10. klo 17 vigilia

Su 27.10. klo 10 liturgia

MARRASKUU

Karjalan pyhittäjäisät ja valistajat

Pe 1.11. klo 18 vigilia

La 2.11. klo 10 liturgia

La 2.11. klo 17 vigilia

Su 3.11. klo 10 liturgia

La 9.11. klo 17 vigilia

Su 10.11. klo 10 liturgia (Isänpäivä)

Pe 15.11. klo 9 liturgia (koululaiset)

La 16.11. klo 17 vigilia

Su 17.11. klo 10 liturgia

**Jumalansynnyttäjän Neitseen Marian
temppeleliintuominen**

Ke 20.11. klo 18 vigilia

To 21.11. klo 10 liturgia

Pyhä Aleksanteri Nevski

Pe 22.11. klo 18 vigilia

La 23.11. klo 9.30

vedenpyhitys ja liturgia

La 23.11. klo 17 ehtoopalvelus

Su 24.11. klo 10 liturgia

La 30.11. klo 17 vigilia

MUUALLA SEURAKUNNASSA

Forssa

Ev. lut. seurakuntatalossa
Kartanonkatu 16

Su 22.9. klo 10 liturgia

Su 13.10. klo 10 liturgia

Su 8.12. klo 10 liturgia

Janakkala

Turengin seurakuntakeskus

Juttulantie 2

Su 24.11. klo 10 liturgia

Somero

Ev. lut. seurakuntakeskuksessa

La 14.9. klo 10 liturgia ja kirkkokahvit

klo 12 panihida vanhalla

sotilashautausmaalla

Toijala

Ev. lut. seurakuntatalossa

Sontulantie 1

Su 15.12. klo.10 liturgia

TOIMITTAJIA:

papisto: **Markku Aroma**,

Gaius Sahlberg

ja **Mikael Sundkvist**

kanttorit: **Leena Honkamäki**

ja **Jenni Sundkvist**

PIIRIT, MATKAT JA TAPAHTUMAT:

AHVENISTON KIRKON

PRAASNIEKKA 28.-29.8.2002

Pyhän Johannes Kastajan mestauksen muistolle pyhitetyn kirkon vuosijuhla päättää kesäkauden palvelukset Ahveniston vanhassa kirkossa.

Diakoniaseura

Pj. Anja Puumalainen, p. 619 6287

IKONINÄYTTELY 15.8.-15.9.02

Avajaiset 15.8. klo 12-16 Hämeenlinnan ortod. seurakuntasalissa (Matti Alangon katu 11)

Avoinna: ma 16-19,
ti, ke, pe klo 9.30-12 sekä su 13-15

Ikonipiiri

Ohjaajana **Pasi-Mikael Huovinen**.

Piiri kokoontuu *joka toinen perjantai*:

I ryhmä klo 14-17 ja **II ryhmä** klo 17-20. Toiminta alkaa 20.9. Lukukausimaksu on 30 euroa. Yhteyshenkilönä toimii Leena Honkamäki.

Kirkkokuoro

Johtajana Leena Honkamäki,
p. 6184 254 / 040 707 6715
Kuoroharjoitukset keskiviikkoisin alkaen 4.9.2002 klo 17.30-19.30.

KUOROLEIRI 7.-8.9.2002

la klo 10 alkaen seurakuntasalissa.

KIRKON 40-VUOTISJUHLA

14.-15.9.2002

la klo 17 vigilia, su klo 9.30 vedenpyhitys ja liturgia. Liturgian jälkeen pääjuhla Ravintola Seiskassa.

Kyyröläseura

Pj. Antonina Sosunov-Perälä,
p. 612 5850 / 040 721 8436

Lapsi- ja nuorisokuoro

Johtajana Leena Honkamäki. Kuoro on tarkoitettu 8-18-vuotiaille. Tervetuloa mukaan! Kuoro kokoontuu seurakuntasalissa 2.9.2002 alkaen joka toinen maanantai klo 17-19.

Miestenkerho

Yhteyshenkilönä Jouni Korhonen, p. 617 8877 / 050 345 3136. Kaikenikäisille miehille tarkoitettu toimintapiiri, joka kokoontuu kerran kuussa. Tervetuloa mukaan! Ensimmäinen kokoontuminen **ke 28.8.** Ahveniston kirkon hautausmaalla (leikataan ruohoa ja siistitään aluetta). Seuraava kokoontuminen **pe 27.9. klo 18 J.** Korhosen kotona (Pyhtiöntie 194, Renko). Ilmoita tulostasi yllä olevaan numeroon.

Ortodoksiapiiri

Toim. isä Markus. Kokoontuu kirkkoherran huoneessa / srk-salissa joka toinen keskiviikko alkaen 18.9.2002 klo 18.30.

RETKI HELSINKIIN 1.10.2002

Diakoniaseuran järjestämä retki Jumalansyntyttäjän Neitseen Marian suojeluksen päivänä. Osallistutaan Kirkkonummella Pokrovan kirkossa liturgiaan ja käydään mm. tutustumassa eduskuntataloon. Matka lähes loppuunmyyty.

Sinapinsiemenkerho (ent. pyhäkerho)

Ohjaajina Hellenurm Britta ja Karmen, Salo Nasti ja Sundkvist Jenni. Kerho kokoontuu joka sunnuntai lastenkerhuhuoneessa kirkon alakerassa klo 9.50-11, jonka jälkeen lapset tulevat kirkkoon. Ensimmäinen kokoontuminen 1.9.2002.

Tiistaiseura

Pj. Olga Hietanen, p. 637 1290. Kokoontuu joka toinen tiistai seurakuntasalissa tai jonkun tiistaiseuralaisen kodissa. Poikkeuksista ilmoitetaan torstain Hämeen Sanomissa seurakuntien palstalla. Ensimmäinen kokoontuminen 17.9.2002 klo 17 seurakuntasalissa.

TOIVEMATKAMOSKOVAAN 11.-17.9.2002

Junamatka Moskovaan, jossa majoitutaan Hotelli Rossijassa (sij. ydinkeskustassa). Matkan hinta 338 / 370 euroa. Lisätietoja matkasta: Antonina Sosunov-Perälä

HÄMEENLINNAN KIRKKO 40 VUOTTA

Hämeenlinnan ortodoksisuuden ja menetettyjen kirkkojen historiaa

Ortodoksisuus saapui 1800-luvun alkupuolella Hämeenlinnaan venäläisen sotilashenkilöstön, kauppiaiden ja käsityöläisten mukana. Aluksi jumalanpalveluksia pidettiin vuokrahuoneistoissa, kunnes v. 1867 kauppias ja viinatehtailija **Alexander Bogdanoff** luovutti alunperin puusepänerstaaksi rakentamansa Rantatorin läntisellä laidalla sijainneen rakennuksen ”sotaväen ja kaupungin ortodoksien ikuisen käyttöön”. Rakennuksesta tuli suorakaiteen muotoinen kirkko, joka pyhitettiin *Aleksanteri Nevskin* muistolle.

Rantatorin kirkko alkoi käydä kuitenkin ahtaaksi, kun venäläisen sotaväen määrä kaupungissa kasvoi. Aleksanteri Nevskin muistolle pyhitetty suuri kolmi-alttarinen varuskuntakirkko vihittiin käyttöön 22.10.1900.

Hämeenlinnan ortodoksinen seurakunta perustettiin Pietarin Pyhän synodin päätöksellä 18.6.1904, ja sen ensimmäiseksi papiksi määrättiin pastori **Vladimir Anninski** ja kanttoriksi **Valerian Gretschaninov**. Seurakunnan taloudelliset voimavarat olivat pienet, mutta onneksi seurakunnassa oli useita lahjoittajia. Heistä mainittakoon Rantatorin kirkon ensimmäisenä isännöitsijänä toiminut liikemies **Jakov Bascharov**, joka

omilla varoillaan maksoi kirkon tarvitsemat korjaukset ja joskus jopa papiston palkan.

Itsenäistymisen jälkeen ortodoksisuus Hämeessä alkoi hiipua. Varuskuntakirkko tuhouttiin v. 1923 ja muutettiin kirjastoksi. Muuttoliike luterilaiseen kirkkoon oli valtaisa, ja ortodoksisuus Hämeenlinnassa oli vähällä kuolla sukupuuttoon.

Karjalaisen siirtoväen myötä 1940-luvulla ortodoksisuus alkoi jälleen elpyä, ja näin seurakunnassa alkoi uusi elämä. Rantatorin vanha kirkko sai jälleen väkeä saliinsa.

(Jatkuu seur. sivulla)

ARVOKKAAT MUISTOJUHLAT Karjalassa

Kangaspellon kirkon muistoristillä sepelettä laskemassa Valentin Tinnis ja Antonina Sosunov-Perälä

Karjalassa, Kyyrölässä, Kangaspellolla ja Muolaassa vietettiin sunnuntaina 30. kesäkuuta jokavuotiset kaatuneiden muistojuhlat.

TÄNÄ VUONNA TULI kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun sankarihautojen paikoille pystytettiin muistopatsaat. Tuhoutuneiden kirkkojen muistoristit pystytettiin Kyyrölään, Kangaspellolle ja Muolaan kirkolle vuonna 2000. Ne kertovat tämän päivän ja tulevien aikojen ihmisille vuosisataista historiaa.

Kangaspellolla ortodoksisen muistolitanian slaavin kielellä toimitti isä **Heikki Honkamäki**, litaniassa muisteltiin siihen kirkkomaahan haudattuja vainajia. Kyyröläläisten kerhon sepeleen laskivat **Maria Brander** ja **Eugen Fomin**.

Kangaspelloilta jatkoimme matkaa Kyyrölään. Kyyrölässä juhlamenojen ohjaana toimi **Eugen Usano** Haminasta. Trumpettisoolon esitti kapellimestari **Eino Härkönen**. Trumpettisoolon jälkeen esiintyivät kanttori **Leena Honkamäki** ja pastori Heikki Honkamäki esittäen ortodoksisia kirkkolauluja. Muistolitanian toimittivat rovasti **Aleksander Korelin** Helsingistä ja isä Heikki Honkamäki Tampereelta. Kaatuneiden sankarivainajien muistoa kunnioittaen sepeleet laskivat Muolaalaisten seura ja Kyyröläläisten kerhon sepeleen laskivat kerhon puheenjohtaja **Antonina Sosunov-Perälä** ja **Valentin Tinnis**. Ylä-Kuusaan koulupiiri kunnioitti tilaisuutta laskien kukkavihkon muistomerkille.

Sankarihautoilta siirryimme kulkuee-

na aikaisemmin haudattujen ortodoksisen seurakunnan jäsenten haudoille sinne pystytetyn muistoristin äärelle, jossa rukouksen luki rovasti Aleksander Korelin. Kukkatervehdykset laskettiin sinne haudattujen vainajien muistolle.

Muisto ei koskaan unohdu

Siellä sankarihautoissa lepää omaisiamme, jotka urheasti ovat puolustaneet maamme, siellä lepää myös esi-isiamme, sisariamme ja veljiämme. Heidän muistoaan ei tule koskaan unohtaa.

Kyyrölän hautausmaalta on raivattu noin 50 x 50 metrin alue muistolehdoksi Aluetta ympäröi aita ja portti, jossa on ortodoksiristi. Kolme metriä korkea muistoristi on alueen keskipaikoilla.

Vuonna 2001 kirkkojen kohdalle on pystytetty opastaulut, jotka kertovat kirkon alueesta.

Useampana vuonna muistojuhlisiin on lähdetty kahdella bussilla Turusta, Helsingistä ja Hämeenlinnasta. Ikäjakautumakin on kunnioitettava, 92-vuotias vanhin ja lapsiakini on ollut myös mukana. On ilahduttavaa huomata se, että nuoret ovat kiinnostuneet katsomaan paikkaa, jossa heidän vanhempansa ja isovanhempansa ovat asuneet. Meidän vanhempien velvollisuus on myös kertoa ja tallentaa tietoja menneestä sukupolvesta ja heidän elämäntavoistaan.

On jäänyt mieleeni sanat, jotka **arkkipiispa Leo** on lausunut: ”*Ne suvut, jotka kunnioittavat esi-isiensä muistoa, tulevat elämään pitkään.*”

Antonina Sosunov-Perälä

**Ortodoksisen veljestön
SYYSPÄIVÄT
Uudessa-Valamossa
30.11.-1.12.2002**

Lauantaina 30.11.

klo 14 arkipiispa Paavalin panihida, sen jälkeen OV:n tarjoamat tulokahvit,
klo 15 alustus, isä Mitro Repo
klo 17 ruokailu, **klo 18** vigilia
klo 20.30 OV:n tarjoama iltatee
Ehtoolliskanoni

Sunnuntaina 1.12.

klo 9 liturgia, sen jälkeen ruokailu,
klo 12 alustus, isä Mitro Repo
n. klo 13.30 OV:n tarjoamat lähtökahvit
Tervetuloa!

KIRJA-ARVOSTELU:

Kirkastuneet veisut - Salomon oodit ja psalmit matkaoppaina

▲ **SALOMON LAULUT. Salomon oodit ja Salomon psalmit. Syyriasta suomentanut ja johdannon laatinut viitankantajamunkki Pietari (Veli-Petri Seppälä). Valamon luostarin julkaisuja 83. 2000. 132 s.**

VARHAISTEN käsikirjoitusten kääntäminen, käsin kopioiminen, on kuulunut luostarien kuuliaisuus tehtäviin jo varhaisista ajoista. **Sisar Kristoduli** Lintulasta on saanut päätökseen *Filokalian* käännöstyön, ja Uuden-Valamon luostarissa munkki **Serafim** on tutustunut erityisesti syyrialaisen varhaiskirkon perinteeseen ja vanhoihin käsikirjoituksiin.

Kaikkeä varhaiskristillistä kirjallisuutta ei ole sisällytetty Raamatun kaanonin. Ns. deuterokanoninen kirjallisuus sisältää kuitenkin merkittävää ja mielenkiintoista aineistoa. Omalta osaltaan ne täydentävät niin Vanhan kuin Uuden testamentin kaanonin.

Kuningas Salomoa on totuttu pitämään *Laulujen laulun* seppittäjänä. Mitään varmuutta tästä ei kuitenkaan ole. Salomon lauluissa julkaistut tekstit eivät myöskään ole runoilijakuninkaan kirjoittamia. Niiden nimeäminen Salomolle on juutalais-kristillinen kunnianosoitus legendaariselle hallitsijalle.

Salomon oodien ja *Salomon psalmien* kirjoittajan – tai kirjoittajien – nimet ovat painuneet historian hämärään. Tärkeintä lukijan kannalta ei olekaan kirjoittaja vaan kirjoitukset. Käsikirjoituksia kopioitaessa ja käännettäessä kirjoittaja luo myös oman tulkintansa. Sanojen merkitykset vaihtelevat. Veli Serafim on kääntäjän työssään uustrastanut löytöretkeilijän tavoin: eri koodekseja vertailemalla hän on päätenyt onnistuneeseen loppuratkaisuun. Tuloksena on mitä kauneinta ja syvällisintä kristillistä runoutta.

Salomon oodit ja Salomon psalmit ovat ainutlaatuisia teoksia, kun pyritään ymmärtämään kristologisesti Jeesuksen persoonaa varhaiskristillisissä kirjoituksissa sekä Messias-odotuksia. Salomon oodit on todennäköisesti vanhin syyriankielinen teksti, peräisin 100-luvun ensimmäiseltä neljännekseltä. Näin se on myös vanhin kristittyjen runoteos.

Parhaiten Salomon oodit avautuvat lukijalle lausuen tai resitoiden. Toki tämä voi tapahtua vain mielessä. Keronta tapahtuu minä-muodossa, mut-

>>>

KRISTINOPPILEIRI kokosi nuoret yhteen

Tampereen, Turun ja Hämeenlinnan kristinoppileiriläisiä
Julkujärven leirillä kesällä 2002.

Tampereen, Turun ja Hämeenlinnan seurakuntien yhteinen kristinoppileiri järjestettiin Julkujärven leirikeskuksessa Ylöjärvellä 6.-14.7. Alkujännityksen hahduttua olivat kriparilaiset sitä mieltä, että leirillä olisi voinut vietää vielä toisenkin viikon.

KOKO VIIKON kestänyt aurinkoinen sää siivitti uusien asioiden oppimista ja toisiin ortodoksinuoriin tutustumista. Ja riitihän siinä tutustumista, leiriläisiä nimittäin oli yhteensä 51, Turusta ja Tampereelta molemmista parikymmentä, ja Hämeenlinnasta 14.

Leirin pappena toimivat isä **Heikki Honkamäki** ja isä **Petri Ratilainen**. Myös isä **Risto Lintu** kävi Tampereelta pitämässä oppitunteja. Hämeenlinnan kanttori **Leena Honkamäki** oli mukana leirillä ja rohkaisi kaikkia laulamaan mukana leirikirkossa. Sunnuntaina kaikki osallistui-
vat ehtoolliseen liturgiassa, ja muina päivinä kokoonnuttii leirikirkkoon ilta- ja aamurukouksiin. Leirillä tutustuttiin käytännössä avioliiton, kasteen, mirhalla voitellun ja katumuksen sakramentteihin. Päivittäisten oppituntien ja havaintoesitysten lisäksi leirin 14 ohjaajaa ja apuohjaajaa, seurakunnista ja ONL:sta, järjestivät vapaa-ajalle leikkejä, pelejä ja askartelua. Aivan leirikeskuksen pihapiirissä sijaitseva Julkujärvi tarjosi mahdollisuuden uimiseen ja souteluunkin.

Iltanuotio ja retkipäivä

Tiistai-iltana kriparilaisten vanhemmat olivat tervetulleita seuraamaan pieniä esi-

tyksiä leirinuotiolla ja tutustumaan leiri-elämään. Makkaranpaiston jälkeen, illan hämärtyessä he osallistuivat yhteiseen iltarukoukseen ulkona järven rannassa.

Keskiviikkona lähdettiin jo aamuvarhaisella kohti Tamperetta, jossa ensimmäinen tutustumiskohde oli islamilaisen taatariseurakunnan moskeija. Vierailu antoi vastauksen moniin kysymyksiin ja raotti eksoottisuuden verhoa islamin ympäriltä.

Seuraavana vuorossa oli Tampereen roomalaiskatolinen kirkko, jossa katolisen sisariston jäsen kertoi kirkosta ja erityisen kansainvälisestä seurakunnasta. Aamupäivään mahtui vielä käynti Tampereen ortodoksisessa kirkossa, joka olikin jo osalle leiriläisistä tuttu. Nikolainsalissa tarjotun lounaan jälkeen retkipäivä huipentui helteiseen iltapäivään Särkänniemen huvipuistossa.

Jatkista odotetaan

Keväällä jokainen leirille ilmoittautunut sai leiripassin. Siihen kerättiin merkintöjä käymällä kevään aikana jumalanpalveluksessa ja leiriläisten tutustumislaisuudessa. Merkinnän sai myös opettelemalla uskontunnustuksen uuden käännöksen mukaan. Viimeisenä leiripäivänä oli vuorossa vielä loppukoe, ja halauksien jälkeen lähdettiin koteihin valmistautumaan sunnuntain päätösliturgiaan, johon jokainen osallistui omassa seurakunnassaan. Kavereista erottiin odottaen jo elokuun lopun jatkokoleiriä.

Maria Hokkinen

ta läsnä voi olla useampi 'puhuja', sallattuna itse Kristus.

**En näe mitään suljettuna, / sillä
kaiken oveksi minä olen tullut. /
Kävin kohti kaikkia sidottuja
päästääkseen heidät vapaiksi, / etten
jättäisi ketään sidotuksi, en ketään
sitomaan. / Annoin avomielisesti
tietoani, / rakkaudessaan
rukouspalvelustani. / Kylvin sydämiin
hedelmiäni, / muutin niitä itsessäni. /
He ottivat siunaukseni vastaan ja
saivat elää, / he kerääntyivät
luokseni ja pelastuivat. / Sillä heistä
tuli minun jäseniäni, / minusta
heidän päänsä. / Kunnia olkoon
sinulle Kristus, Herra, meidän
päämme, halleluja.**

Salomon oodit johdattelee lukijan varhaiskristilliseen ajatteluun ja rukouselämään tavalla, josta voi aistia vuoripuron kirkkaan solinan, uskon ja luotamuksen Isään ja Poikaan. Lainaukset Psalmeista osoittavat samankaltaisuuden, Tien. Salomon oodien rinnalla voi lukea myös Paavalin kirjeitä. Oodien syntyaikana varhaiskristittyjen määrä oli vielä vähäinen, mutta oodien sanoma on väkevä, uskonnollinen pelastusnäky universaali.

Ensimmäisellä esikristillisellä vuosisadalla hepreaksi kirjoitettu käsikirjoitus Salomon psalmeista on hävinnyt. Athosvuorelta löytyneet kaksi kreikkankielistä käsikirjoitusta ovat 1300-luvulta. Psalmi lienee kirjoitettu vain nelisenkymmentä vuotta ennen Kristuksen syntymää. Niistä heijastelee myös poliittisesti myrskyisen ajan tunnelmat – Jerusalemin temppelin hävitys, uskonnollinen hajaannus sekä messiasodotukset. Psalmi viittaavat farisealaiseen traditioon, mutta myös essealaisuuden piirteitä on havaittavissa, kuten Jumala köyhien suojapaikkana ja toivona. Salomon psalmeja on kaikkiaan kahdeksantoista.

On ilahduttavaa, että nämä varhaiskristillisen hymnirunouden helmet ovat saaneet suomenkielisen asun. Raamattu on uskon kivijalka, mutta kristilliseen kilvoitteluelämään kuuluvat myös vanhat alkukristilliset kirjoitukset. Veli Serafim on onnistunut tavoittamaan tekstien herkän lyyrisyyden ja poljennon.

Seppo Järvinen

СЛОВО ВЛАДЫКИ АЛЕКСАНДРА ПОМИНОВЕНИЕ НА ПРОСКОМИДИИ

В приходской газете «ANALOGI» публикуются духовные наставления также и на русском языке. В настоящем номере – одно из кратких наставлений епископа Александра (1883-1969).

Епископ Гельсингфорской епархии Александр (Карпин) был известен как глубокий и самостоятельный мыслитель. Он родился 24.9.1883 года в Карелии в местечке Суоярви.

В Петербурге он получил свое богословское образование, некоторое время учительствовал и после этого в течении 25 лет был настоятелем прихода Аннантехдас в Суоярви. В 1935 году его избрали епископом Выборгской епархии, а после войн он был переведен в Хельсинки, где в настоящее время находится епархии. Преосвященный Владыко Александр скончался 13.10.1969 года.

«... Объясните мне, пожалуйста, смысл поминовения о здравии и о упокоении во время совершения проскомидии. Я от верующей матери унаследовала этот благочестивый обычай, но не совсем понимаю значение его» ...

По любви христианской молятся друг за друга. Через молитву общаются с ближними, и живыми и мертвыми, в Боге. Продуктивность нашей молитвы зависит от степени веры. Сказано, что нужно просить с верою. Поминовение во время литургии несказанно выше частной молитвы, потому что здесь Сам Христос ходатайствует за нас.

Во время проскомидии вынимаются из отдельных просфор частицы за живых и за умерших. Эти частицы ставятся на дискосе возле большой частицы, называемой агнецом. Когда агнец во время литургии чудом Божьего милосердия таинственно прелагается в тело Христово, то частицы, изображающие наших ближних, реально находятся в самом близком присутствии Христа

Спасителя.

В конце литургии эти частицы вносятся в потир со словами: «Омый, Господи, грехи поминавшихся зде Кровию Твоею Честною, молитвами святых Твоих.» Тогда они все исполняются дарованиями духовных, потому что омываются видимо, существенно Кровию Христа, и через это благодать освящения и отпущения грехов от Христовой жертвы ниспосылается и к тем, за кого частицы вынуты.

Постарайтесь проникнуть в глубину этого таинства, как чуда несказанного милосердия Божия к людям. Наша молитва слаба, ходатайство же Спасителя сильно, плодотворно и всегда скажется в душе того, за кого безкровная жертва приносится.

Один Божий иерей предлагал, конечно из своего опыта, всем обиженным и терпящим притеснения молиться за своих врагов через поминовение их на проскомидии. «Передай дело Богу», говорил он. «Сам-то за врага не сумеешь как

следует помолиться, а там, при евхаристии, за вас обоих будет ходатайствовать сам Христос. И если на первых порах и не увидишь результатов этого ходатайства и притеснения будут даже более сильны, чем прежде, то не смущайся. Это реакция свободного, но грехом затуманенного человеческого духа на лучи Божественной любви в сердце своем.

Сначала враг твой может заартачиться против воздействия благодати, но ты продолжай подавать просфору за него, сердце его смягчится. Божественным воздействием все доброе, что в нем есть, выявится. И тогда то он сознает и свою неправду по отношению к тебе.»

О силе безкровной жертвы за усопших не упоминаю. Вам хорошо известны случаи явления умерших для подтверждения этой истины.

(Епископ Александр (Выборгский): Отрывки из моей частной переписки. Гельсингфорс 1938.)

ARKKIPIISPA LEO VENÄJÄLLÄ

KP arkkipiispa Leo kuvattuna Moskovon ja koko Venäjän patriarkan Aleksii II:n seurassa Pyhän Kolminaisuuden luostarin perustajan Sergei Radonezilaisen muistopäivänä Sergijev Posadissa (ent. Zagorsk).

